

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Naprzeciw nowym trendom-
analiza przedsiębiorczości w Rudzie Śląskiej*

RAPORT Z BADAŃ

Raport opracowany w ramach projektu:

„A po burzy...-naprzeciw nowym trendom”

realizowanego przez Powiatowy Urząd Pracy w Rudzie Śląskiej

Ruda Śląska, 2011

Naprzeciw nowym trendom- analiza przedsiębiorczości w Rudzie Śląskiej
RAPORT Z BADAŃ

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Raport z badań:

Naprzeciw nowym trendom- analiza przedsiębiorczości w Rudzie Śląskiej

opracowany w ramach projektu:

„A po burzy...-naprzeciw nowym trendom”

Publikacja opracowana przez:

Powiatowy Urząd Pracy w Rudzie Śląskiej

Konsultacja naukowa oraz recenzja:

Dr Małgorzata Suchacka

ISBN 978-83-926738-4-2

Nakład: 150 egzemplarzy

SPIS TREŚCI

1. ZAŁOŻENIA PROJEKTU.....	5
2. PRZYGOTOWANIE I PRZEBIEG BADAŃ.....	11
2.1. Stosowane metody, techniki i narzędzia badawcze.....	11
2.2. Realizacja badań.....	12
3. WNIOSKI Z ANALIZY DOKUMENTÓW ZASTANYCH.....	13
4. REALIZACJA BADAŃ KWESTIONARIUSZOWYCH WŚRÓD LOKALNYCH PRZEDSIĘBIORCÓW.....	19
4.1. Charakterystyka próby badawczej.....	19
4.2. Perspektywa rozwoju firm w najbliższym roku.....	21
4.3. Ocena ostatniego roku prowadzenia działalności gospodarczej.....	22
4.4. Opinia pracodawców na temat bezrobotnych.....	26
4.5. Przewidywane przyjęcia do pracy oraz potrzeby kadrowe pracodawców.....	31
4.6. Współpraca pracodawców z Powiatowym Urzędem Pracy.....	35
4.7. Najistotniejsze wnioski.....	38
5. BADANIA JAKOŚCIOWE – „BURZA MÓZGÓW”.....	39
5.1. Charakterystyka próby badawczej.....	39
5.2. Bariery utrudniające rozwój przedsiębiorczości w mieście.....	39
5.3. Szanse gospodarcze Rudy Śląskiej.....	42
5.4. Rozwiązania umożliwiające rozwój przedsiębiorczości.....	43
5.5. Najistotniejsze wnioski.....	46
6. PODSUMOWANIE PROJEKTU BADAWCZEGO.....	47
7. PROGNOZY I REKOMENDACJE DZIAŁAŃ.....	53
8. ANEKSY.....	59

Naprzeciw nowym trendom- analiza przedsiębiorczości w Rudzie Śląskiej
RAPORT Z BADAŃ

Aneks 1 - Spis tabel i wykresów.....	59
Aneks 2 - Spis analizowanych dokumentów zastanych.....	60
Aneks 3 - Kwestionariusz wywiadu z przedsiębiorcami.....	61
Aneks 4 - Dyspozycje do "Burzy mózgów".....	69

1. ZAŁOŻENIA PROJEKTU

Stale dokonujące się zmiany na rynku pracy oraz pojawiające się problemy stwarzają potrzebę prowadzenia stałego monitoringu dokonujących się przemian. Powiatowy Urząd Pracy już od wielu lat prowadzi badania mające na celu analizę sytuacji na rynku pracy, przez pryzmat wszystkich jego aktorów. W ciągu kilku ostatnich lat przeprowadzono następujące badania:

1. Diagnozę kierunków rozwoju rynku pracy w Rudzie Śląskiej opracowaną w 2008 roku przez dr Rafała Mustera w ramach projektu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej - Europejskiego Funduszu Społecznego („Diagnoza kierunków rozwoju rynku pracy w Rudzie Śląskiej”- Działanie 1.1. Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich).
2. Pilotażowy program badań jakościowych przeprowadzony wśród pracodawców i osób bezrobotnych opracowany w 2009 roku w ramach projektu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej- Europejskiego Funduszu Społecznego („PUP- Profesjonalne Upowszechnianie Pracy” - Poddziałanie 6.1.2 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki).
3. „STOP WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU. Wykluczenie społeczne w mieście Ruda Śląska.” Raport z badań opracowany w 2009 roku w ramach projektu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej - Europejskiego Funduszu Społecznego („Pilotażowy Program – STOP wykluczeniu społecznemu” - Poddziałanie 7.2.1 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki) .

Obecnie oddajemy w Państwa ręce kolejną publikację, tym razem stanowiącą analizę sytuacji na rynku pracy pod względem przedsiębiorczości, jej kondycji na lokalnym rynku pracy, ale przede wszystkim potrzeb i barier utrudniających jej rozwój wraz ze wskazaniem różnych możliwości rozwiązań widzianych przez aktywnych przedstawicieli świata biznesu. Doświadczenie, jakie posiadamy realizując zadania z zakresu aktywizacji lokalnego rynku pracy pokazuje, że stały monitoring rynku pracy daje możliwości wypracowania najlepszych rozwiązań sprzyjających rozwojowi miasta, ze szczególnym uwzględnieniem klientów tutejszego Urzędu.

W okresie od 01.04.2010 do 31.10.2011 roku Powiatowy Urząd Pracy w Rudzie Śląskiej realizuje projekt pod nazwą „A po burzy... - naprzeciw nowym trendom” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej - Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Poddziałania 8.1.2 PO KL. Projekt ten składa się z dwóch części i obejmuje:

1. wsparcie osób bezrobotnych zarejestrowanych w tutejszym Urzędzie Pracy, których stosunek pracy wygasł lub został rozwiązany z przyczyn nie dotyczących pracownika w okresie nie dłuższym niż 6 miesięcy przed przystąpieniem do projektu,
2. realizację badań dotyczących trendów rozwojowych i możliwości wprowadzania zmian w zakresie przedsiębiorczości w mieście Ruda Śląska.

W pierwszym przypadku – wsparcia osób bezrobotnych – działania zaplanowano dwutorowo: z jednej strony dano szansę na zmianę i podnoszenie kwalifikacji zawodowych 66 uczestnikom projektu, a z drugiej zaoferowano kompleksowe wsparcie 10 osobom zainteresowanym założeniem własnej działalności gospodarczej. Osoby bezrobotne chcące podnieść swoje kwalifikacje miały możliwość skorzystania z następujących form pomocy:

- wsparcie doradcy zawodowego i opracowanie Indywidualnego Planu Działania uczestnika projektu,
- uczestnictwo w szkoleniu SPADOCHRON, które umożliwi odkrycie potencjału zawodowego i ustalenie istotnych kierunków kariery zawodowej jego uczestników, przy jednoczesnej refundacji kosztów dojazdu,
- uczestnictwo w indywidualnym szkoleniu zawodowym, zgodnym z zapotrzebowaniem osoby bezrobotnej, jak i lokalnego rynku pracy,
- po zakończonym szkoleniu możliwość refundacji kosztów dojazdu w celu poszukiwania pracy,
- wsparcie pośrednika pracy.

Wyżej wskazane formy i zastosowanie nowego modelu pracy, w postaci 3 - osobowych zespołów pracowników rudzkiego urzędu (doradca zawodowy, pośrednik pracy, specjalista ds. rozwoju zawodowego) wspierających 10 - 12 osobowe zespoły uczestników projektu, dały bardzo dobre efekty. Okazały się one najlepsze ze wszystkich realizowanych do tej pory przez Powiatowy Urząd Pracy w Rudzie Śląskiej projektów, osiągając 80 - 90% efektywność zatrudnieniową.

W przypadku wsparcia osób bezrobotnych zainteresowanych założeniem własnej działalności gospodarczej założono następujące formy pomocy:

- wsparcie doradcy zawodowego,
- udział w warsztatach z zakresu przedsiębiorczości,
- udział w szkoleniu pt. „Zakładanie i prowadzenie działalności gospodarczej”,
- wsparcie finansowe na rozwój przedsiębiorczości w postaci jednorazowej dotacji do kwoty 40.000 zł oraz podstawowe wsparcie pomostowe wypłacane przez 6 miesięcy, a umożliwiające dokonywanie obowiązkowych comiesięcznych opłat przez przedsiębiorców,
- wsparcie ze strony prawnika i księgowej umożliwiające rozwiązywanie bieżących problemów w prowadzeniu własnej firmy,
- możliwość uczestnictwa w dwóch spotkaniach tematycznych dotyczących możliwości pozyskiwania środków finansowych na rozwój firmy oraz marketingu własnej firmy.

Dzięki wsparciu w ramach projektu powstało 10 firm zróżnicowanych branżowo, w tym między innymi przedszkole, punkt gastronomiczny, sklep ze zdrową żywnością, biuro projektowe, sklep z odzieżą czy doradztwo finansowe.

Istotnym – równoległym elementem projektu była realizacja badań. Zaplanowano trzy zasadnicze elementy tych badań:

- analiza dokumentów zastanych,
- badania terenowe wśród lokalnych przedsiębiorców,
- „burza mózgów” wśród lokalnych przedsiębiorców.

Badania realizowane w ramach projektu „A po burzy... - naprzeciw nowym trendom” (Poddziałanie 8.1.2 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki) miały na celu przede wszystkim:

1. Analizę przedsiębiorczości w mieście Ruda Śląska
2. Diagnozę trendów pojawiających się na rynku, związanych z:
 - zapotrzebowaniem na pracowników, ze szczególnym uwzględnieniem ich kompetencji zawodowych,

- możliwościami rozwoju przedsiębiorczości,
- rolą podmiotów polityki społecznej miasta, w tym Powiatowego Urzędu Pracy.

W przypadku realizacji badań dotyczących trendów rozwojowych i możliwości wprowadzania zmian w zakresie przedsiębiorczości w mieście Ruda Śląska zdecydowano, by w sposób kompleksowy podejść do zagadnienia przedsiębiorczości. W związku z powyższym przeprowadzono zarówno badania ilościowe, jak i jakościowe. Całość została poprzedzona analizą dokumentów zastanych, będących w posiadaniu PUP oraz Urzędu Miasta Rudy Śląskiej.

Głównym celem analizy dokumentów było rozpoznanie sytuacji w zakresie przedsiębiorczości w mieście. Na podstawie danych uzyskanych z Referatu ewidencji działalności gospodarczej przeanalizowano liczbę zarejestrowanych, aktualnych i zawieszonych działalności gospodarczych. Ponadto dla celów badania posłużono się dokumentami PUP takimi jak: wykazy osób wyłączonych z ewidencji w miesiącu sprawozdawczym z powodu: podjęcia działalności gospodarczej, podjęcia pracy w ramach refundacji kosztów zatrudnienia osoby bezrobotnej. Wykorzystano także dane z *Lokalnej Strategii Zatrudnienia i Promocji Przedsiębiorczości w Rudzie Śląskiej na lata 2008-2015*.

W badaniach ilościowych postawiono następujące cele badań:

1. Analiza i diagnoza sytuacji kadrowej przedsiębiorców i prognoza popytu na pracowników na najbliższy rok.
2. Poznanie sposobu postrzegania przez rudzkich pracodawców potencjalnych pracowników - osoby bezrobotne zarejestrowane w tutejszym urzędzie.
3. Postrzeżenie roli Powiatowego Urzędu Pracy jako instytucji rynku pracy wspierającej osoby bezrobotne i pracodawców.
4. Analiza przedsiębiorczości w mieście Ruda Śląska.

Źródłem danych były wypełnione kwestionariusze wywiadu zrealizowane wśród 1203 przedsiębiorców.

Jeśli zaś chodzi o badania jakościowe - postawiono następujące cele:

1. Wskazanie czynników hamujących rozwój przedsiębiorczości w mieście Ruda Śląska,

2. Wykreowanie pomysłów umożliwiających rozwój przedsiębiorczości w mieście i niwelowanie pojawiających się przeszkód.

Finalizacja projektu badawczego przewidziana na koniec października 2011 roku obejmować będzie prezentację otrzymanych wyników badań oraz uzyskanych korzyści wśród zainteresowanych grup społecznych. Na konferencję zamykającą projekt zaproszeni zostaną przedsiębiorcy biorący udział w badaniach, władze miasta oraz przedstawiciele instytucji działających w mieście, a mających istotny wpływ na rozwój przedsiębiorczości.

2. PRZYGOTOWANIE I PRZEBIEG BADAŃ

2.1. Stosowane metody, techniki i narzędzia badawcze

Istotnym elementem badań była prowadzona od początku projektu analiza dokumentów, oparta na pozyskiwaniu i analizowaniu już istniejących, dostępnych danych. Informacje pozyskane w ten sposób są wycinkiem analizowanej sytuacji, a ich istotną zaletą jest szybkość pozyskania oraz niski koszt realizacji. Biorąc powyższe pod uwagę, stanowią one jedynie część realizowanych badań, a nie ich podstawę. Uzyskane dokumenty każdorazowo pochodziły z zasobów PUP, bądź też stanowiły odpowiedź na prośby stosowane do władz Urzędu Miasta.

W okresie od września 2010 roku do kwietnia 2011 roku 8 doświadczonych pracowników Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej przeprowadziło badania ilościowe, które polegały na bezpośrednim przeprowadzeniu wywiadu kwestionariuszowego z przedsiębiorcami. Istotnym elementem badania było dotarcie do najszerszego grona przedsiębiorców z terenu miasta. Rzetelność badań społecznych wymaga przynajmniej 10% próby badawczej – zaproszenie do badań skierowano zatem do 1500 przedsiębiorców. Ostatecznie udział w nich wzięło 1203 przedsiębiorców. Dla celów badań pracownicy urzędu zostali przyporządkowani do poszczególnych dzielnic Rudy Śląskiej. Do gromadzenia materiału empirycznego wykorzystany został standaryzowany kwestionariusz wywiadu, który obejmował 19 pytań oraz metryczkę. W zdecydowanej większości pytania miały charakter zamknięty lub półotwarty.

Trzecią, istotną część raportu stanowiły badania jakościowe. Zdecydowano się na zastosowanie techniki – „burza mózgów”, gdyż stanowi ona twórczą dyskusję pozwalającą na poszukiwanie nowych pomysłów i metod rozwiązywania problemów. Ponadto jest techniką, która wyzwala twórcze myślenie, a co za tym idzie pozwala w krótkim czasie wyłonić istotne możliwości rozwiązań. W tym przypadku chodziło również o ich wskazanie przez czynnych uczestników rudzkiej przedsiębiorczości. Kluczem do sukcesu są dwa elementy: po pierwsze aktywność grupy, a po drugie odpowiednie prowadzenie dyskusji i ożywianie uczestników.

U podstaw „burzy mózgów” stoją trzy zasady:

1. Zasada „braku krytycyzmu” - członkowie grupy nie oceniają jakości pomysłów innych członków grupy.
2. Zasada „autostopowicza” - członkom grupy wolno rozwijać pomysły na bazie pomysłów zaproponowanych przez innych.

3. Zasada „ilość sprzyja jakości” - pierwsze wygenerowane pomysły to zwykle pomysły najbardziej oczywiste i najprostsze. Generowanie wielu pomysłów sprawia, że wzrastają szanse na pojawienie się wysokiej jakości kreatywnych pomysłów.¹

Metoda „burzy mózgów” okazała się bardzo inspirująca dla uczestników badania. Istnieje duże prawdopodobieństwo zastosowania takiej metody badawczej także w innych tematach ważnych z punktu widzenia PUP.

2.2. Realizacja badań

Realizację przeprowadzonych badań można scharakteryzować biorąc pod uwagę zakres podmiotowy, przestrzenny i czasowy badań oraz zastosowane techniki badawcze.

Zakres podmiotowy i przestrzenny badania	analiza dokumentów zastanych	Dokumenty gromadzone przez: <ul style="list-style-type: none"> • Urząd Miasta Ruda Śląska • Powiatowy Urząd Pracy w Rudzie Śląskiej
	realizacja badań kwestionariuszowych wśród lokalnych przedsiębiorców	1203 przedsiębiorców z terenu Rudy Śląskiej
	„burza mózgów” wśród lokalnych przedsiębiorców	12 przedsiębiorców z terenu Rudy Śląskiej
Zakres czasowy przeprowadzenia badania	analiza dokumentów zastanych	IV 2010 - XII 2010
	realizacja badań kwestionariuszowych wśród lokalnych przedsiębiorców	IX 2010 - IV 2011
	„burza mózgów” wśród lokalnych przedsiębiorców	10 V 2011
Technika otrzymania danych	analiza dokumentów zastanych	Analiza pozyskanych danych
	realizacja badań kwestionariuszowych wśród lokalnych przedsiębiorców	Standaryzowany kwestionariusz wywiadu
	„burza mózgów” wśród lokalnych przedsiębiorców	Moderowana dyskusja według zaplanowanych dyspozycji

¹ S.P. Morreale, B.H. Spitzberg, J.K.Barge: Komunikacja między ludźmi, PWN, Warszawa 2007.

3. WNIOSKI Z ANALIZY DOKUMENTÓW ZASTANYCH

Położenie Rudy Śląskiej w pobliżu dużych miast - między innymi Gliwic czy Tychów - w których rozwijają się ogromne zakłady pracy, wymusza na władzach miasta poszukiwanie nowych dróg rozwoju, dlatego zdecydowaną potrzebą lokalnego rynku jest rozwój mikro- i małych przedsiębiorstw. Ze względu na centralne położenie miasta w Aglomeracji Górnośląskiej i jego dobre skomunikowanie z miastami ościennymi i dalszym otoczeniem, rudzkie firmy mają duże szanse na rozwój na śląskim rynku, ale muszą się także liczyć z dużą konkurencją. Jednym z celów *Lokalne Strategii Zatrudnienia i Promocji Przedsiębiorczości w Rudzie Śląskiej na lata 2008-2015* jest wysoka dynamika wzrostu mikro- i małych firm, w tym firm nowej gospodarki, co dodatkowo podkreśla istotność i konieczność wspierania i rozwijania rudzkiej przedsiębiorczości.

Powiatowy Urząd Pracy w Rudzie Śląskiej aktywnie wspiera sferę przedsiębiorczości, między innymi poprzez pomoc osobom bezrobotnym wykazującym proprzedsiębiorczą postawę. Realizując wiele różnych projektów oraz prowadząc statutową działalność tutejszy urząd przyczynia się do rozwoju przedsiębiorczości w mieście. Każdego roku udzielamy dotacji i świadczymy w tej dziedzinie kompleksowe wsparcie zarówno merytoryczne, jak i finansowe. Lata doświadczeń i wykwalifikowani specjaliści sprawiają, że przedsiębiorczość jest bardzo ważnym elementem działalności rudzkiego urzędu, czego przykładem może być realizacja projektów, finansowanych między innymi ze środków Unii Europejskiej, jak i budżetu państwa, nakierowanych *stricto* na tę sferę. W ostatnich 2 latach zrealizowano 3 takie projekty. Ponadto zakładane nowe firmy to nie tylko miejsce pracy i możliwość samorealizacji dla przedsiębiorcy. Doświadczenie Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej wskazuje, że z czasem firmy te rozwijają się i stają się pracodawcami dla kolejnych osób. Tak więc inwestycja we wsparcie osoby bezrobotnej przy założeniu firmy przekłada się nie tylko na pomoc dla niej, ale jest szansą dla kolejnych osób szukających miejsca na rynku pracy.

Od kilku lat stale obserwuje się duże zainteresowanie zakładaniem własnej działalności gospodarczej, w związku z powyższym Urząd stara się sprostać potrzebom i oczekiwaniom osób bezrobotnych i wspierać ich w inicjatywie przedsiębiorczej. Ponadto wzrasta zainteresowanie tworzeniem nowych stanowisk pracy przez funkcjonujące już firmy. Potwierdzeniem dużego zainteresowania, jest liczba udzielanych konsultacji z zakresu możliwości pozyskania środków unijnych na założenie oraz rozwój firmy (średnio 2 konsultacje w tygodniu).

Poniższa tabela prezentuje zestawienie liczby zakładanych firm i tworzonych stanowisk pracy na przestrzeni ostatnich 3 lat, generujących nowe miejsca pracy:

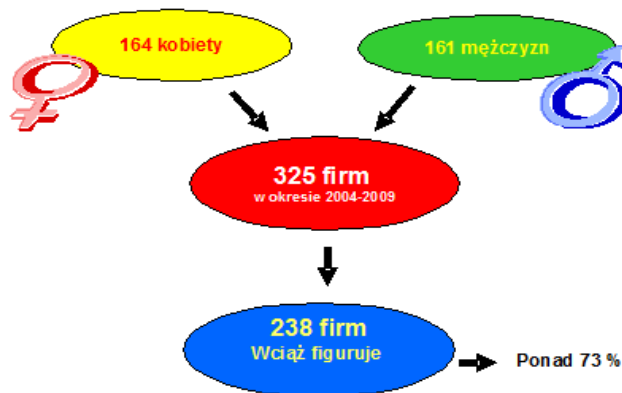
Tabela 1: Wykaz nowych miejsc pracy tworzonych w latach 2008-2010 dzięki wsparciu Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej

Rok	Liczba firm	Liczba stanowisk
2008	59 firm	51 stanowisk
2009	91 firm	57 stanowisk
2010	137 firm	78 stanowisk

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej

Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej oraz refundacja doposażenia lub wyposażenia stanowiska pracy niewątpliwie wpływają na rozwój przedsiębiorczości i dają szansę na podjęcie zatrudnienia przez osoby bezrobotne. Powiatowy Urząd Pracy weryfikuje trwałość tych miejsc pracy przez 12 - 24 miesięcy, w zależności od udzielonego wsparcia. W przypadku zakładania firmy taka weryfikacja ma miejsce przez pierwszy rok prowadzenia działalności gospodarczej. W 2010 roku zwróciliśmy się do Urzędu Miasta w Rudzie Śląskiej z prośbą o weryfikację listy osób, którym przyznano jednorazowo środki na założenie własnej firmy w latach 2004-2009 w celu zbadania trwałości założonych firm.

Wykres 1: Firmy powstałe w latach 2004-2009 przy wsparciu Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej i Urzędu Miasta

Powyższy wykres wskazuje liczbę kobiet i mężczyzn, którzy uzyskali dotację na przestrzeni 6 lat. Otrzymane z Urzędu Miasta w Rudzie Śląskiej dane wskazują, że ponad 73% firm powstałych dzięki wsparciu Urzędu Pracy wciąż istnieje. Wyniki są satysfakcjonujące zważywszy na panujący w ostatnich latach kryzys gospodarczy.

Ponadto Powiatowy Urząd Pracy zwrócił się do Urzędu Miasta Ruda Śląska z prośbą o udostępnienie następujących danych:

- liczby firm zakładanych na przestrzeni ostatnich lat (2000-2010 z rozbiciem na poszczególne lata) w Rudzie Śląskiej,
- liczby firm działających na koniec listopada 2010 roku na terenie miasta,
- liczby firm, które na przestrzeni 2000-2010 zostały zlikwidowane oraz zawieszono.

W następstwie tej prośby otrzymaliśmy kompleksową informację zawierającą dane na temat przedsiębiorców - osób fizycznych zamieszkałych na terenie miasta Ruda Śląska.

Tabela 2: Liczba zaewidencjonowanych przedsiębiorców w Rudzie Śląskiej w latach 2000-2010

ROK	Liczba wszystkich zewidencjonowanych przedsiębiorców	Wpisy dokonane w ciągu 1 roku
2000	17 460	952
2001	19 444	1984
2002	20 155	711
2003	20 796	641
2004	21 561	765
2005	22 336	775
2006	23 111	775
2007	23 940	829
2008	24 759	819
2009	25 586	824
2010 XI	26 488	902

Źródło: Dane Urzędu Miasta Ruda Śląska

Jak wskazuje powyższa tabela widoczny jest gwałtowny wzrost dokonywania wpisów do działalności gospodarczej do 2001 roku, następnie mały spadek do 2003 roku, a potem znowu uwidoczniła się tendencja wzrostowa w liczbie od 641 do 902. Liczby wpisów dokonywanych w ciągu tych 11 lat są porównywalne, a od 2004 roku wahają się w przedziale 765- 902.

Dopełnieniem tej informacji są jeszcze inne dane, a mianowicie liczba wykreśleń z działalności gospodarczej oraz liczba aktualnych wpisów.

Tabela 3: Ewidencja działalności gospodarczej na przestrzeni lat :2000-2010

ROK	Liczba wszystkich zaewidencjonowanych przedsiębiorców	Wykreślenie z ewidencji działalności gospodarczej	Liczba aktualnych wpisów
2000	17 460	8669	8791
2001	19 444	10283	9161
2002	20 155	10993	9162
2003	20 796	11621	9175
2004	21 561	12764	8797
2005	22 336	13598	8738
2006	23 111	14450	8661
2007	23 940	15276	8664
2008	24 759	16282	8477
2009	25 586	17576	8010
2010 XI	26 488	18950	7538

Źródło: Dane z Urzędu Miasta Ruda Śląska - Referat ewidencji działalności gospodarczej

Jak wskazuje tabela nr 3 mimo wzrastającej liczby dokonywanych rokrocznie wpisów do ewidencji działalności gospodarczej, liczba aktualnych jest coraz mniejsza. Natomiast liczba wykreśleń z ewidencji w tych latach wzrasta od 8669 do 18950. Echa światowego kryzysu gospodarczego szczególnie mocno dotykają tą grupę, a udaje się przetrwać tym, którzy ciągle poszukują nowych ciekawych rozwiązań, aby zmierzyć się z konkurencją i sprostać oczekiwaniom klienta.

Ponadto istotną jest informacja dotycząca możliwości zawieszania przez przedsiębiorców wykonywania działalności gospodarczej. Taka możliwość istnieje od dnia 20 września 2008 roku. Jak się okazuje przedsiębiorcy korzystają z tego prawa, jest to dla nich chwilowa możliwość przeczekania trudniejszej sytuacji. Ta możliwość wykazuje tendencję wzrostową z 92 do 544 przedsiębiorców.

Tabela 4: Korzystanie z prawa do zawieszania działalności gospodarczej

Termin	Liczba przedsiębiorców korzystających z prawa do zawieszenia działalności
20 IX- 31 XII 2008	92
2009	461
01 I- 30 XI 2010	544

Źródło: Dane Urzędu Miasta Ruda Śląska -Referat ewidencji działalności gospodarczej

Trudno jednoznacznie wskazać powody zawieszania działalności gospodarczych, rozmowy z przedsiębiorcami potwierdzają trudności w funkcjonowaniu na rynku, wynikające m.in. z dużej konkurencji.

4. REALIZACJA BADAŃ KWESTIONARIUSZOWYCH WŚRÓD LOKALNYCH PRZEDSIĘBIORCÓW

4.1. Charakterystyka próby badawczej

Powiatowy Urząd Pracy w Rudzie Śląskiej w czerwcu 2010 roku wystąpił z prośbą do Urzędu Statystycznego w Katowicach o udostępnienie teleadresowej bazy danych na temat podmiotów gospodarczych zarejestrowanych aktualnie na terenie miasta Ruda Śląska. W efekcie tej prośby otrzymaliśmy bazę zawierającą około 9500 podmiotów gospodarczych. Opierając się na doświadczeniu wcześniej przeprowadzanych badań, podczas których nie udało się dotrzeć do początkowo wskazywanej próby badawczej – między innymi ze względu na fakt, że większość z nich już nie istniała - skontaktowano się z około 1500 firmami, z których 1203 wyraziły zgodę na udział w badaniu. W ten sposób zebrano materiał badawczy stanowiący obraz sytuacji większości firm z terenu Rudy Śląskiej. Wzięto pod uwagę trzy zmienne charakteryzujące badane firmy: ich formę prawną, czas funkcjonowania na rynku pracy oraz liczbę zatrudnionych.

Biorąc pod uwagę formę prawną, wśród ankietowanych dominowały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, stanowią one bowiem ponad 76% całości. Następnie pod względem ilości występowały spółki: cywilna, a następnie jawna (tabela nr 5).

Tabela 5: Forma prawna badanych firm

Forma prawna	Liczba ankietowanych przedsiębiorców	Procent
Osoba fizyczna	915	76,06%
Spółka cywilna	103	8,56%
Spółka jawna	78	6,48%
Jednostka budżetowa	41	3,41%
Spółka z o.o.	33	2,74%
Inne	18	1,50%
Spółdzielnia	6	0,50%
Spółka akcyjna	3	0,25%
Brak odpowiedzi	6	0,50%

Źródło: Badania kwestionariuszowe PUP w Rudzie Śląskiej. Projekt „A po burzy... - naprzeciw nowym trendom”

Inną ważną zmienną charakteryzującą badane podmioty była liczba lat funkcjonowania na rynku. Tutaj dominowały firmy istniejące do 5 lat, stanowiły one ponad 30% ankietowanych. Na kolejnych trzech miejscach pojawiły się przedsiębiorstwa o ustabilizowanej sytuacji i niejednokrotnie - znanej już marce: funkcjonujące na rynku od 16 do 20 lat , od 6 do 10 lat oraz od 11 do 15 lat (tabela nr 6).

Tabela 6: Czas funkcjonowania firm na rynku

Okres w latach	Liczba ankietowanych przedsiębiorców	Procent
Do 5 lat	392	32,59 %
Od 16 do 20 lat	244	20,28 %
Od 6 do 10 lat	192	15,96 %
Od 11 do 15 lat	185	15,38 %
Powyżej 25 lat	78	6,48 %
Od 21 do 25 lat	64	5,32 %
Brak odpowiedzi	48	3,99 %

Źródło: Badania kwestionariuszowe PUP w Rudzie Śląskiej. Projekt „A po burzy... - naprzeciw nowym trendom”

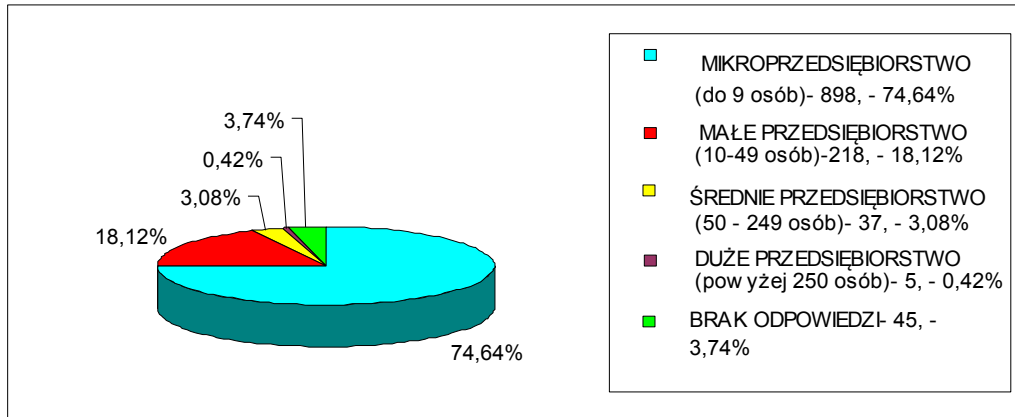
Większość badanych firm nie zatrudnia więcej niż 9 osób w ramach umów o pracę, grupa ta stanowi prawie 75% ogółu. Analiza zebranego materiału wykazuje, że jedynie 5 badanych firm zatrudnia co najmniej 250 osób (0,42%).

Dogłębna analiza wykazała, że w podmiotach biorących udział w badaniach zatrudnionych jest łącznie ponad 15 tysięcy osób. Zdecydowana większość z nich pracuje na podstawie umowy o pracę - 12 142, natomiast 2880 na podstawie innych form zatrudnienia.

Wysoki procent mikro przedsiębiorców uczestniczących w badaniach jest odbiciem rzeczywistej reprezentacji tej grupy wśród przedsiębiorców Rudy Śląskiej, co świadczy o adekwatności badań.

Zebrany materiał podzielono na kilka części, które pozwalają scharakteryzować najbliższy rok rudzkiej firm, ocenić ostatni rok działalności, scharakteryzować podejście pracodawców do osób bezrobotnych oraz postrzeganie Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej jako istotnego podmiotu rynku pracy.

Wykres 2: Podział firm ze względu na ilość zatrudnionych w ramach umowy o pracę

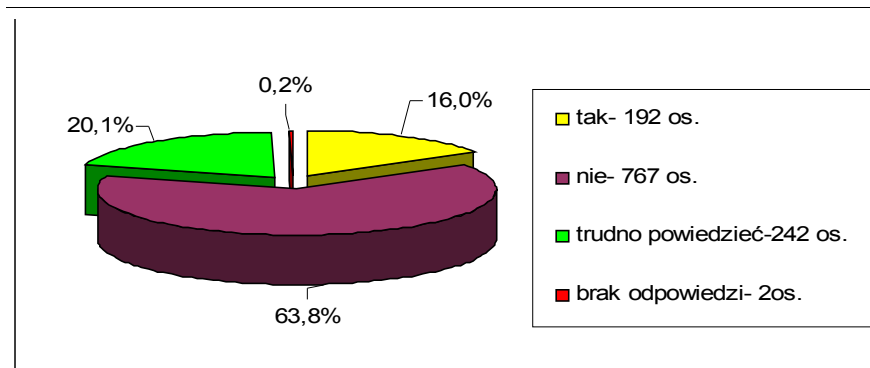

Źródło: Badania kwestionariuszowe PUP w Rudzie Śląskiej. Projekt „A po burzy... - naprzeciw nowym trendom”

4.2. Perspektywa rozwoju firm w najbliższym roku

Istotne pytanie dotyczyło najbliższej przyszłości (najbliższego roku) i ewentualnych zmian profilu działalności lub też jej rozszerzenia.

Wykres 3: Przewidywania dotyczące rozszerzenia (zmiany) profilu działalności firmy w najbliższym roku

Źródło: Badania kwestionariuszowe PUP w Rudzie Śląskiej. Projekt „A po burzy... - naprzeciw nowym trendom”

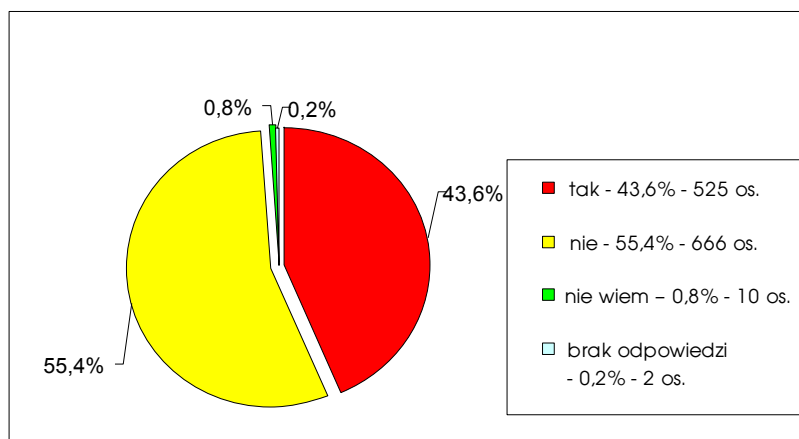
Zdecydowana większość przedsiębiorców (63,8%) nie chce dokonywać zmian w zakresie profilu działalności firmy. Natomiast jak wynika z powyższego wykresu ponad 20%, ankietowanych, nie wie czy w najbliższym roku dokona zmian tego typu. Z opinii ankietowanych wynika, że przedstawiciele firm niejednokrotnie wyrażali swe niepokoje i wahania dotyczące przyszłości. Wypowiedzi respondentów oraz obserwacje ankietowanych stanowią potwierdzenie poziomu niepewności dokonania zmian w przyszłości.

Biorąc pod uwagę mnogość informacji dotyczących stosowania nowych innowacyjnych rozwiązań w tworzeniu i rozwijaniu firm, wiele z tych działających na rudzkim rynku pracy zastanawia się nad możliwościami sprostania nowym wyzwaniom i oczekiwaniom ze strony klientów. Na sukces w tej dziedzinie wpływają zasadnicze trzy czynniki: zasoby ludzkie, pomysł i kapitał. Potwierdzeniem poszukiwania nowych rozwiązań są między innymi konsultacje, z zakresu pozyskiwania środków unijnych na rozwój własnej firmy, które odbywają się od marca 2011 roku, a z których korzystają pracodawcy w celu wcielania w życie swoich nowych pomysłów.

4.3. Ocena ostatniego roku prowadzenia działalności gospodarczej

Kolejne pytanie dotyczyło bardzo istotnych kwestii, z jednej strony pozwalających ocenić kondycję firmy, a z drugiej diagnozować ruchy kadrowe, a mianowicie przyjęć do firmy nowych pracowników.

Wykres 4: Zatrudnienie w ostatnich 12 miesiącach

Źródło: Badania kwestionariuszowe PUP w Rudzie Śląskiej. Projekt „A po burzy... - naprzeciw nowym trendom”

Naprzeciw nowym trendom- analiza przedsiębiorczości w Rudzie Śląskiej
RAPORT Z BADAŃ

Analiza wyników wskazuje, że w ciągu ostatniego roku 43,6% rudzkich firm zatrudniło przynajmniej jednego pracownika. Niestety większy odsetek ankietowanej grupy nie zwiększył swojego personelu. Informacja ta jednak nie powinna zaskakiwać, biorąc pod uwagę fakt, że znaczna liczba rudzkich firm to jednoosobowe działalności gospodarcze. Poniższa tabela – nr 7 prezentuje liczby nowozatrudnionych pracowników:

Tabela 7: Zestawienie nowozatrudnionych w okresie ostatnich 12 miesięcy.

Liczba nowozatrudnionych	Liczba pracodawców
1	236
2	99
3	35
4	26
5	13
6	14
7	5
8	4
9	4
10	12
11	2
12	2
13	3
14	1
15	2
16	1
17	2
18	1
19	2
20	1
21	2
23	3
25	3
26	1
30	2
37	1
92	1
1671	525

Źródło: Badania kwestionariuszowe PUP w Rudzie Śląskiej. Projekt „A po burzy... - naprzeciw nowym trendom”

Biorąc pod uwagę liczbę bezrobotnych zarejestrowanych w Rudzie Śląskiej, kształtującą się na poziomie 3772 osób, w tym 2328 kobiet (czerwiec 2011) - liczba nowozatrudnionych jest wysoka. Należy tu jednak wziąć pod uwagę dwie zasadnicze przyczyny zatrudniania (stanowiące prawie połowę wskazywanych przyczyn), po pierwsze fluktuacja pracowników, a po drugie tworzenie nowych miejsc pracy. Analizując zebrany materiał te dwa wyżej wymienione powody występują na podobnym poziomie po około 24%, podobnie jest w przypadku innych przyczyn, wśród których wskazano między innymi nowe zlecenia i związane z tym zapotrzebowanie na pracowników. Natomiast ponad 30% pracodawców nie wskazało powodu zatrudnienia pracownika.

Istotna jest charakterystyka nowozatrudnionych według zawodów, którą uwzględnia poniższa tabela.

Tabela 8: Zestawienie nowozatrudnionych w okresie ostatnich 12 miesięcy pod względem zawodów.

l.p.	Nazwa	Liczba pracowników
1	Sprzedawca/kasjer	126
2	Kelner	43
3	Pracownik administracyjno-biurowy	28
4	Magazynier	17
5	Mechanik	15
6	Kucharz	14
7	Kierowca	13
8	Pracownik budowlany	11
9	Nauczyciel	11
10	Księgowa/księgowy	11
11	Kosmetyczka	7
12	Pracownik fizyczny	7
13	Piekarz	6
14	Krawcowa/krawiec	5
15	Stylistka paznokci	5
16	Barman/barmanka	5

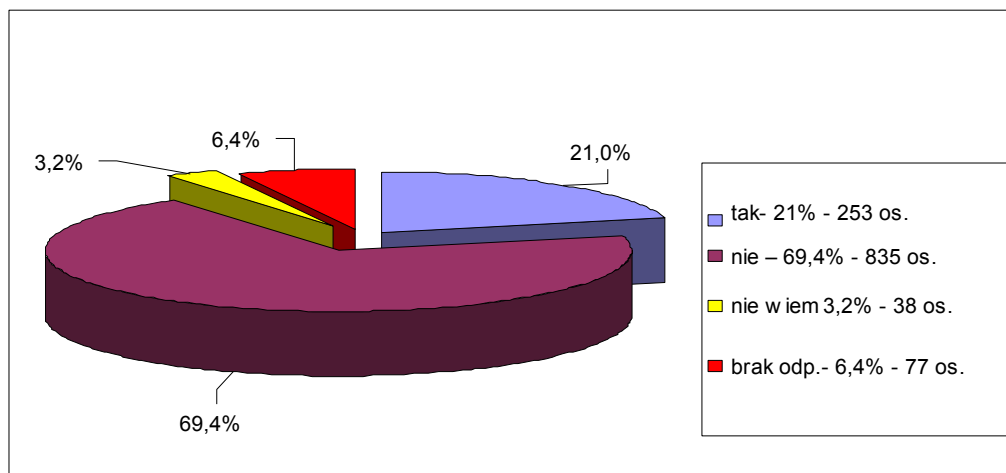
Źródło: Badania kwestionariuszowe PUP w Rudzie Śląskiej. Projekt „A po burzy... - naprzeciw nowym trendom”
Uwaga: w tabeli wskazano zawody pojawiające się minimum 5 krotnie.

Wśród najczęściej pojawiających się zawodów, w których następowało zatrudnienie wyodrębniono: sprzedawcę, kelnera, pracownika administracyjno biurowego. Wyniki te potwierdzają panujące w całej Polsce tendencje związane z poszukiwaniem pracowników należących najczęściej do trzech grup:

- robotników wykwalifikowanych zatrudnianych w różnego rodzaju branżach,
- pracowników usług ze szczególnym uwzględnieniem sprzedawców,
- różnego rodzaju specjalistów²

Istotna część kwestionariusza ankiety, z punktu widzenia Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej, dotyczyła kwestii zatrudniania osób bezrobotnych w ostatnim roku. Jak się okazało jedynie 21% pracodawców zatrudniło we wskazanym czasie osoby zarejestrowane w tutejszym urzędzie, a aż 69,4% pracodawców wskazała, że nie zatrudniło w ostatnich 12 miesiącach osoby bezrobotnej (wykres nr 5).

Wykres 5: Obecność osób bezrobotnych wśród nowozatrudnionych

Źródło: Badania kwestionariuszowe PUP w Rudzie Śląskiej. Projekt „A po burzy... - naprzeciw nowym trendom”

Znacząca liczba przedsiębiorców niestety nie wykorzystuje potencjału osób bezrobotnych zarejestrowanych w tutejszym urzędzie. Tak znaczący udział przedsiębiorców, którzy nie zatrudniają bezrobotnych jest dowodem na to, że z jednej strony nie spełniają oni być może ich oczekiwań, z drugiej strony jednak przedsiębiorcy mogą kierować się nieuzasadnionymi stereotypami w ich ocenianiu.

² Raport podsumowujący pierwszą edycję badań realizowaną w 2010 roku. „Bilans kapitału Ludzkiego w Polsce”, S. Czarnik, M. Dobrzyńska, J. Górnjak, Warszawa 2011, s. 113

4.4. Opinia pracodawców na temat bezrobotnych

Poproszono pracodawców o subiektywną ocenę opartą na ich własnym doświadczeniu, a dotyczącą chęci podejmowania zatrudnienia przez osoby bezrobotne. Wśród opinii ankietowanych dominowały te pozytywne. Niemalże połowa ankietowanych stwierdziła, że osoby bezrobotne są chętne do podjęcia zatrudnienia (odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak). Trzeba tu jednak wskazać, że ponad 27% osób ma odmienne zdanie na ten temat.

Pracodawcy mieli możliwość wypowiedzieć się na temat czynników utrudniających podjęcie pracy przez osoby bezrobotne. Zaskakująco, w kontekście wcześniejszego pytania, ponad 40% pracodawców wskazało na małą aktywność osób bezrobotnych w poszukiwaniu pracy jako istotny czynnik utrudniający zaistnienie na rynku pracy w roli pracownika.

Tabela 9: Czynniki utrudniające bezrobotnemu podjęciu pracy- zdaniem ankietowanych pracodawców

Czynniki	Liczba	%
brak odpowiednich kwalifikacji	521	43,31%
mała aktywność w poszukiwaniu pracy	517	42,98%
czerpanie korzyści z zasiłków i niechęć do podejmowania pracy	503	41,81%
brak ofert pracy na rynku	269	22,36%
wiek	248	20,62%
zbyt duże wymagania pracodawców	155	12,88%
brak umiejętności nawiązywania kontaktów z pracodawcami	153	12,72%
inne	63	5,24%
niechęć pracodawców do zatrudniania bezrobotnych	52	4,32%
zły stan zdrowia	37	3,08%

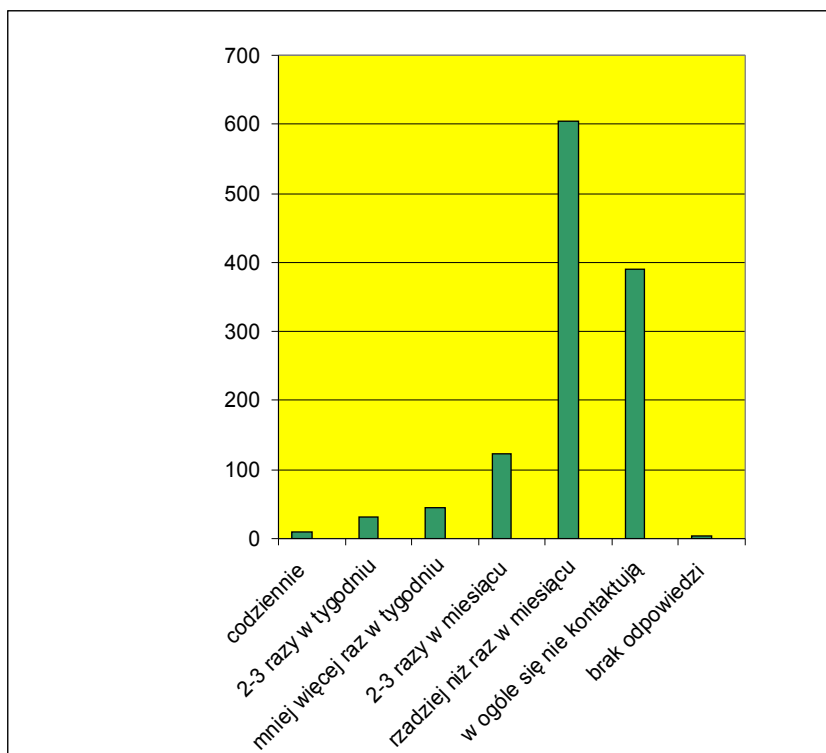
*Źródło: Badania kwestionariuszowe PUP w Rudzie Śląskiej. Projekt „A po burzy... - naprzeciw nowym trendom”
 Uwaga :Pracodawcy mieli możliwość wskazania maksymalnie trzech czynników.*

Wśród wskazywanych czynników dominowały trzy: brak odpowiednich kwalifikacji, mała aktywność w poszukiwaniu pracy, oraz czerpanie korzyści z zasiłków i niechęć do podejmowania pracy - wszystkie zależne od osób bezrobotnych, zwłaszcza dwa pierwsze silnie związane z ich aktywnością. Natomiast trzeci, bardzo często wypływa z dziedziczenia bezrobocia i braku etosu pracy. Jak wynika z odrębnych badań

przeprowadzonych przez Powiatowy Urząd Pracy w Rudzie Śląskiej w dniach 31.05 i 1.06.2011 roku wśród pracowników rudzkiego urzędu na temat grupy osób długotrwale bezrobotnych, wśród najczęściej pojawiających się przyczyn trudnej sytuacji zaliczono dziedziczenie bezrobocia i wyuczoną bezradność.

Opinie na temat osób bezrobotnych wśród pracodawców zostały ukształtowane między innymi na podstawie ich wzajemnych kontaktów. Przedsiębiorcy, zgodnie z przedstawioną im kateriaią, wskazali częstotliwość kontaktowania się z nimi osób bezrobotnych.

Wykres 6: Częstotliwość kontaktowania się osób bezrobotnych z pracodawcą

codziennie	9 os.	0,75%
2-3 razy w tygodniu	32 os.	2,66%
mniej więcej raz w tygodniu	44 os.	3,66%
2-3 razy w miesiącu	122os.	10,14%
rzadziej niż raz w miesiącu	604os.	50,21%
w ogóle się nie kontaktują	389os.	32,34%
brak odpowiedzi	3 os.	0,25%

Źródło: Badania kwestionariuszowe PUP w Rudzie Śląskiej. Projekt „A po burzy... - naprzeciw nowym trendom”

Większość pracodawców wskazała, że osoby bezrobotne zgłaszają się do nich rzadziej niż raz w miesiącu (50,21%). Natomiast, co trzeci ankietowany wskazał, że osoby bezrobotne w ogóle się z nimi nie kontaktują.

Odrębne badania przeprowadzone przez Powiatowy Urząd Pracy na reprezentatywnej grupie osób bezrobotnych do 25 roku życia wskazują, że ponad 60% młodzieży deklaruje bezpośredni kontakt z pracodawcą poszukując pracy. Najczęściej pojawiającą się odpowiedzią dotyczącą częstotliwości kontaktu wskazano: minimum raz w tygodniu (60 %)³.

Tabela 10: Zainteresowanie zatrudnieniem osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy przy wsparciu finansowym tutejszego urzędu

Osoby bezrobotne do 25-go roku życia	TAK	737	61,26%
	NIE	353	19,72%
	Brak odpowiedzi	113	6,31%
Osoby bezrobotne długotrwale	TAK	587	48,79%
	NIE	445	36,99%
	Brak odpowiedzi	171	14,21%
Osoby bezrobotne powyżej 50 roku życia	TAK	451	37,49%
	NIE	573	47,63%
	Brak odpowiedzi	179	14,88%
Osoby bezrobotne bez kwalifikacji zawodowych	TAK	376	31,26%
	NIE	649	53,95%
	Brak odpowiedzi	178	14,80%
Osoby bezrobotne samotnie wychowujących dziecko do 18 roku życia	TAK	541	44,97%
	NIE	477	39,65%
	Brak odpowiedzi	185	15,38%
Osoby bezrobotne niepełnosprawnych	TAK	362	30,09%
	NIE	659	54,78%
	Brak odpowiedzi	182	15,13%

Źródło: Badania kwestionariuszowe PUP w Rudzie Śląskiej. Projekt „A po burzy... - naprzeciw nowym trendom”

³ Badanie Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej- Potrzeby osób bezrobotnych do 25 r.ż., realizowane w czerwcu 2011 na grupie 213 osób.

W związku z posiadaniem odpowiednich instrumentów wspierających zarówno osoby bezrobotne, ale i przedsiębiorców między innymi w postaci refundacji doposażenia/ wyposażenia nowego stanowiska pracy, zadano przedsiębiorcom pytanie dotyczące zainteresowania przyjęciem do swojej firmy osób z grona bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy.

Największym zainteresowaniem w tej grupie cieszą się osoby do 25 roku życia - 61,26% ankietowanych pracodawców wyraża chęć zatrudnienia przedstawicieli tej grupy. Fakt ten niezwykle cieszy zważywszy na ogrom niepokojących sygnałów wysokiego bezrobocia występującego właśnie w tej grupie. Liczba osób bezrobotnych w wieku do 25 roku życia w ostatnich 2 latach stale kształtuje się na poziomie około 26% ogółu osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Rudzie Śląskiej (I kwartał 2011 - 1148 osób).

Niestety w najtrudniejszej sytuacji są niepełnosprawne osoby bezrobotne, bowiem aż 54,78% pracodawców nie zatrudniłoby takiej osoby. Jest to najwyższy procent, przy jednocześnie najmniejszym zainteresowaniu zatrudnieniem tej grupy.

Realizowane badania potwierdziły obawy pracowników tutejszego urzędu, że rudzcy pracodawcy nie mają wystarczającej wiedzy na temat praw i obowiązków wynikających z zatrudnienia osób niepełnosprawnych. Ponad 45% przyznało się do tych braków, prawie 13% nie udzieliło odpowiedzi, natomiast ponad 42% ankietowanych uznało, że posiada taką wiedzę. Można wskazać kilka, stale powtarzających się argumentów uzasadniających niechęć pracodawców do zatrudniania osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Wśród nich wskazywano: specyfikę pracy, branż, działalności oraz powoływano się na ciężkie warunki pracy. Ponadto podkreślano brak wolnych etatów. Tak więc elementy niezależne od potencjalnych pracowników.

W stosunku do każdej grupy osób będących w szczególnej sytuacji wskazywano argumenty silnie wiążące się z tą kategorią, dla których nie chcą zatrudniać poszczególnych kategorii osób bezrobotnych:

- osoby do 25 roku życia

Pracodawcy wskazywali różne negatywne cechy, niejednokrotnie będące stereotypami. Wśród nich znalazły się: brak doświadczenia zawodowego, brak odpowiedzialności, nieuczciwość, „są zbyt młodzi” oraz „powodują najwięcej problemów”,

- osoby długotrwale bezrobotne

W tym przypadku pracodawcy zwrócili szczególną uwagę na długą przerwę pozostawania bez pracy i konsekwencji z tym związanych, wskazywano, że: są mało aktywni i boją się ciężkiej pracy, nie mają wystarczającej motywacji do podjęcia pracy, cechują się brakiem samodyscypliny,

- osoby powyżej 50 roku życia

Pracodawcy głównie podkreślali, że wskazane osoby nie posiadają odpowiednich kwalifikacji i ze względu na swój wiek wykazują się małą aktywnością. W przypadku tej grupy silnie zaznaczano złą kondycję zdrowotną potencjalnych pracowników,

- osoby bez kwalifikacji

W tym przypadku pracodawcy wskazywali, że brak kwalifikacji jest zasadniczym problemem, podkreślano, że jeśli osoba chce podjąć pracę musi mieć odpowiednie kwalifikacje, ponadto uznali, że nie mają czasu na gruntowne przeszkolenie potencjalnego pracownika,

- osoby samotnie wychowujący dziecko do 18 roku życia

Pracodawcy głównie skupili swoją uwagę na braku dyspozycyjności tej grupy oraz ryzyku częstych zwolnień lekarskich spowodowanych samodzielną opieką nad dzieckiem,

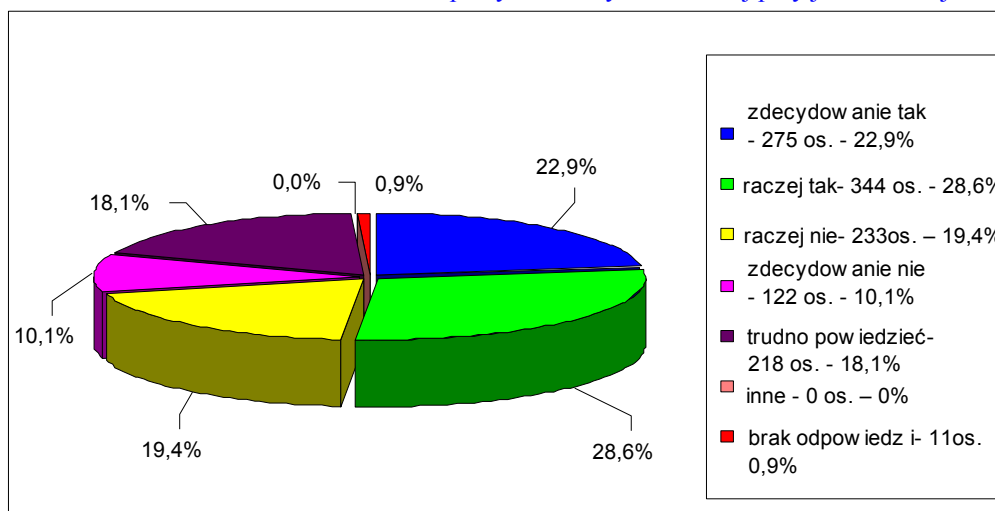
- osoby niepełnosprawne

W tym przypadku pracodawcy zwracali uwagę na elementy systemowe, takie jak zawile przepisy prawne dotyczące zatrudniania osób niepełnosprawnych. Ponadto podkreślano wysoką odpowiedzialność na nich spoczywającą w przypadku zatrudniania osób z tej grupy, wspominali o potrzebie dostosowania stanowiska pracy.

Choć największa liczba negatywnych określeń kierowana była w stronę osób młodych to i tak w grupie osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy zainteresowanie tą właśnie grupą jest największe.

Używając wskazanego wyżej instrumentu, czyli możliwości wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy większość pracodawców jest zainteresowana utworzeniem nowego stanowiska pracy przy wsparciu tutejszego urzędu - 51,5% (odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak). Niemalże 20% ankietowanych nie ma sprecyzowanego zdania na ten temat.

Wykres 7: Zainteresowanie utworzeniem stanowiska pracy dla osoby bezrobotnej przy jednoczesnej refundacji kosztów

Źródło: Badania kwestionariuszowe PUP w Rudzie Śląskiej. Projekt „A po burzy... - naprzeciw nowym trendom”

Liczba pracodawców zainteresowanych utworzeniem stanowiska pracy jest wysoka, natomiast należy tu jednak wziąć pod uwagę fakt, że są to jedynie deklaracje pracodawców.

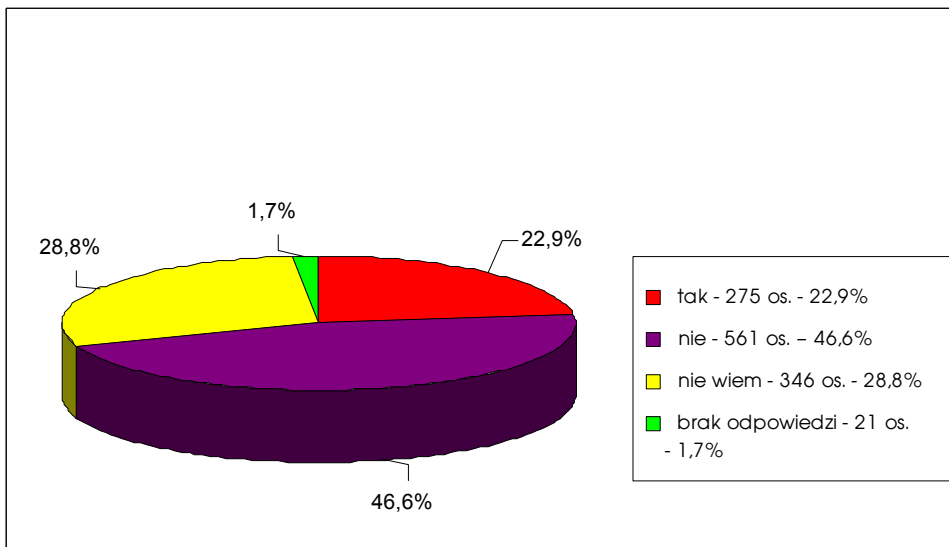
4.5. Przewidywane przyjęcia do pracy oraz potrzeby kadrowe pracodawców

Zebrany materiał empiryczny pozwala na wskazanie potrzeb kadrowych przedsiębiorców, zadano bowiem pytanie dotyczące zainteresowania zatrudnieniem osób bezrobotnych, gdyby Powiatowy Urząd Pracy w Rudzie Śląskiej sfinansował przeszkolenie tych osób. Okazuje się, że 275 pracodawców wyraziło chęć zatrudnienia

przeszkolonego pracownika (Wykres nr 8). Ponadto przedsiębiorcy przedstawili interesujące ich zakresy tematyczne szkoleń dla potencjalnych pracowników. W wykazie tym dominuje szkolenie z zakresu obsługi kasy fiskalnej (31 wskazań), inne szkolenia z minimalną liczbą wskazań na poziomie 10:

- szkolenia informatyczne 15
- kelner/barman/bufetowy 12
- szkolenie prawa jazdy 11
- kucharz 11
- operatorzy maszyn 10.

Wykres 8: Deklaracje zatrudnienia osób bezrobotnych po odpowiednim przeszkoleniu finansowanym przez Urząd Pracy

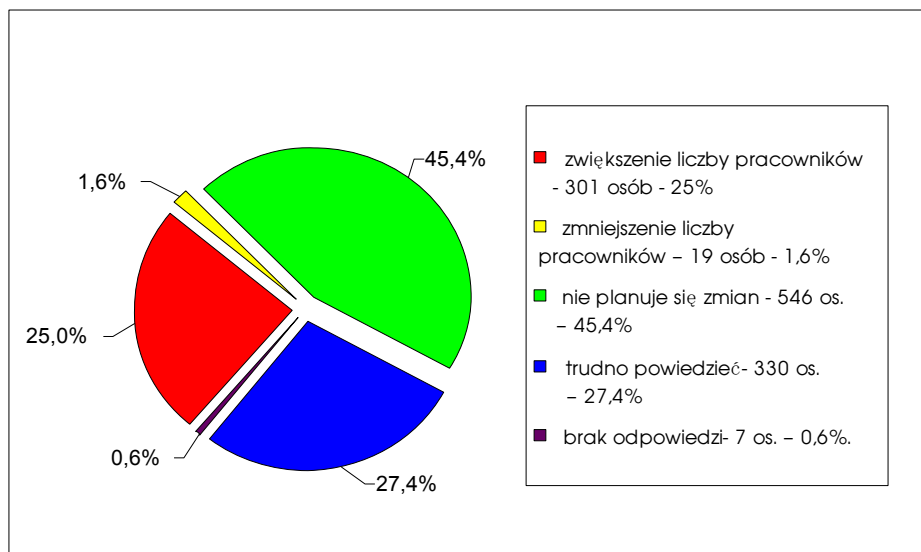
Źródło: Badania kwestionariuszowe PUP w Rudzie Śląskiej. Projekt „A po burzy... - naprzeciw nowym trendom”

Z monitoringu ogłoszeń rekrutacyjnych GazetaPraca.pl przedstawionego przez Gemius SA wynika, że w pierwszej połowie 2011 roku, 1/4 wszystkich ofert dotyczyła stanowisk sprzedażowych, co stanowi potwierdzenie wpisywania się Rudy Śląskiej w ogólnopolskie tendencje w zakresie zatrudniania pracowników reprezentujących poszczególne branże.

Istotne również było kolejne pytanie, ponieważ wprost dotyczyło zdiagnozowania potrzeb kadrowych mających nastąpić w najbliższym roku. Pracodawcy wskazywali zarówno zmiany dotyczące zatrudnienia nowych pracowników, jak również i te dotyczące zwalniania. Okazało się, że co czwarty pracodawca planuje zwiększenie liczby swojej kadry, a plany zmniejszenia stanu zatrudnienia wykazało jedynie 1,6% ankietowanych (Wykres nr 9).

Realizowane badania w okresie 01.01.2007 - 31.03.2008 roku przez Powiatowy Urząd Pracy w Rudzie Śląskiej w ramach projektu pt. „Diagnoza kierunków rozwoju rynku pracy w Rudzie Śląskiej”⁴ wykazały, że 20,2% przedsiębiorców - w przypadku I etapu analizy i 18,9% - w II etapie analizy - chce zwiększyć zatrudnienie w swojej firmie. Obecnie procent ten, przy porównywalnej grupie badanych (1203 przedsiębiorców) zwiększył się o około 5%, co może świadczyć o pozytywnych perspektywach rozwoju lokalnego rynku.

Wykres 9: Planowane w najbliższym roku zmiany kadrowe

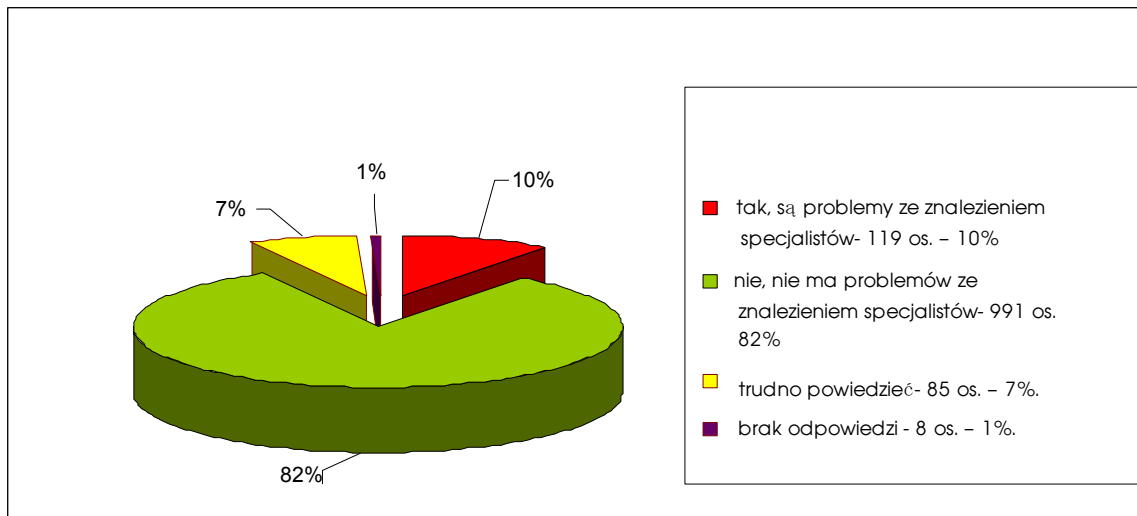

Źródło: Badania kwestionariuszowe PUP w Rudzie Śląskiej. Projekt „A po burzy... - naprzeciw nowym trendom”

⁴ Badania współfinansowane ze środków Unii Europejskiej - Europejskiego Funduszu Społecznego - Działanie 1.1 Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich - zrealizowane w 2008 roku na próbie 1075 osób - I etap analizy, 1080 osób - II etap analizy

Poniższy wykres - nr 10 przedstawia możliwości znalezienia odpowiednich specjalistów na lokalnym rynku. Jedynie 10% ankietowanych widzi trudności w znalezieniu odpowiedniego pracownika, zdecydowana większość - 82% nie wskazuje problemów wynikających z poszukiwania nowych pracowników. Jest to istotna informacja dla Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej zważywszy na charakterystykę zasobów, czyli osób bezrobotnych zarejestrowanych w tutejszym urzędzie.

Wykres 10: Możliwości znalezienia specjalistów na lokalnym rynku

Źródło: Badania kwestionariuszowe PUP w Rudzie Śląskiej. Projekt „A po burzy... - naprzeciw nowym trendom”

Jak wskazuje powyższy wykres większość pracodawców nie napotyka na problemy w uzupełnianiu swojej kadry o specjalistów.

4.6. Współpraca pracodawców z Powiatowym Urzędem Pracy

Dodatkowym celem realizacji badań była próba dotarcia do pracodawców z rzetelną i pełną informacją odnośnie możliwości oferowanego przedsiębiorcom wsparcia. Bezpośrednie spotkanie doświadczonego pracownika PUP oraz pracodawcy dało możliwość nawiązania lub podtrzymania współpracy. Istotnym była informacja ze strony pracodawców odnośnie sposobów poszukiwania nowych, potrzebnych firmie pracowników.

Tabela 11: Sposoby poszukiwania nowych, potrzebnych pracowników

NAZWA	Liczba	Procent
Rekomendacje znajomych	683	56,77%
Pomoc Powiatowego Urzędu Pracy	385	32,00%
Zamieszczanie ogłoszeń w Internecie	284	23,61%
Zamieszczanie ogłoszeń w prasie	255	21,2%
Inne	199	16,54%
Rekrutacja na uczelniach	34	2,83%
Pomoc prywatnych biur pośrednictwa pracy	11	0,91%
Uczestnictwo w Targach Pracy	6	0,5%
Pomoc Gminnych Centrów Informacji	4	0,33%

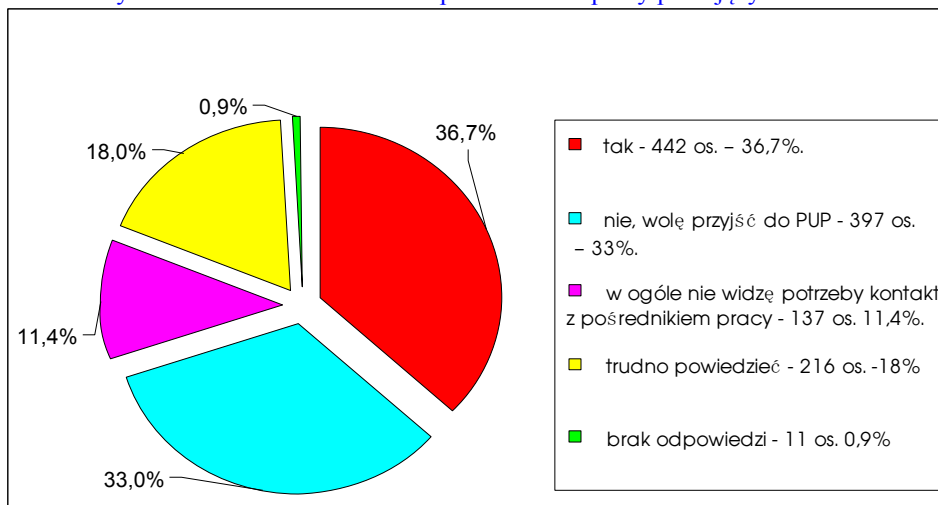
Źródło: Badania kwestionariuszowe PUP w Rudzie Śląskiej. Projekt „A po burzy... - naprzeciw nowym trendom”

Jedynie 32% ankietowanych przedsiębiorców korzysta ze wsparcia Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej podczas poszukiwania nowego pracownika. Niestety potwierdza to liczba napływających do tutejszego urzędu ofert pracy, których w ostatnich latach jest coraz mniej. Biorąc pod uwagę posiadane przez Powiatowy Urząd Pracy w Rudzie Śląskiej zasoby personalne, warto korzystać z formalnego wsparcia w zakresie poszukiwaniu nowych, odpowiednich pracowników. Jednakże wyniki badań wskazują, że mimo wszystko ta forma poszukiwania pracownika jest na drugim miejscu, po wykorzystaniu znajomości i rekomendacji.

Doświadczenie pracowników tutejszego Urzędu wskazuje, że niejednokrotnie osoby bezrobotne narzekają na trudności w znalezieniu pracy, wynikające z braku odpowiednich znajomości. Jak się jednak okazuje pracodawcy potwierdzają wykorzystanie znajomości w uzupełnianiu swojej kadry. Dlatego też istotne jest uczenie

osób bezrobotnych budowania sieci kontaktów, stanowiącej ważny aspekt kierowania własną karierą zawodową. Wskazany wyżej sposób poszukiwania pracy oraz pracowników, nabiera coraz większego znaczenia na rynku pracy, co podkreśla dr Małgorzata Sidor-Rządowska – trener, konsultant, nauczyciel akademicki.⁵

Wykres 11: Potrzeba kontaktu z pośrednikiem pracy pracującym w terenie

Źródło: Badania kwestionariuszowe PUP w Rudzie Śląskiej. Projekt „A po burzy... - naprzeciw nowym trendom”

Wsparcie, jakie Powiatowy Urząd Pracy może zaoferować przedsiębiorcom nie ogranicza się jedynie do pośrednictwa pracy. Istotnym elementem jest również wsparcie w postaci poradnictwa zawodowego polegające na: określaniu wymagań niezbędnych i pożądanych dla pracownika na stanowisku zgłaszanym w ofercie pracy oraz doborze kandydatów spośród osób bezrobotnych lub poszukujących pracy, wspieraniu rozwoju zawodowego pracodawcy i jego pracowników.

Powyższy wykres wskazuje, że większość przedsiębiorców potrzebuje kontaktu z pracownikami tutejszego urzędu: w miejscu wykonywanej przez siebie pracy lub też w siedzibie urzędu.

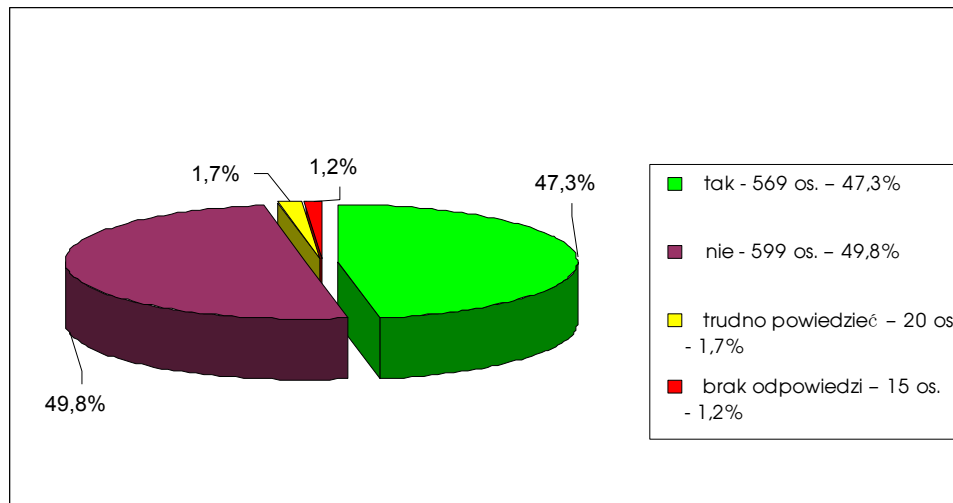
Pracownicy tutejszego urzędu świadczą pomoc między innymi w zakresie:

⁵ Małgorzata Sidor- Rządowska: Networking to coś więcej niż polisa od utraty pracy w: Personel Plus, nr 6, s.44

- sporządzenia analizy stanowiska pracy;
- opracowania profilu kandydata;
- opracowania ogłoszeń o wolnym stanowisku pracy lub ankiety personalnej;
- przeprowadzenia procesu selekcji kandydatów.

Istotnym pytaniem, jakie zadano rudzkim przedsiębiorcom było również to, związane z korzystaniem z usług Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej. Niestety 49,8% ankietowanych nie korzysta z oferowanego wsparcia. Nieco mniejsza liczba ankietowanych, bo 47,3% wskazała, że współpracuje z tutejszym urzędem. Głównym obszarem współpracy były (zgodnie z kolejnością najczęstszych wskazań): pośrednictwo pracy w postaci zgłaszania ofert, organizacja prac interwencyjnych, refundacja części kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla bezrobotnego. Od 2 do 5 wskazań było przy organizacji prac interwencyjnych, przygotowaniu zawodowym dorosłych, szkoleniu bezrobotnego pod potrzeby pracodawcy oraz pośrednictwie w zatrudnieniu osób niepełnosprawnych.

Wykres 12: Korzystanie przez przedsiębiorców z usług Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej

Źródło: Badania kwestionariuszowe PUP w Rudzie Śląskiej. Projekt „A po burzy... - naprzeciw nowym trendom”

Informacja na temat liczby przedsiębiorców korzystających ze wsparcia tutejszego urzędu jest istotnym sygnałem do działań umożliwiających ich intensyfikację.

4.7. Najistotniejsze wnioski

Badania przeprowadzone w ramach projektu przez 8 pracowników Powiatowego Urzędu w Rudzie Śląskiej stanowią próbę całościowej analizy sytuacji przedsiębiorców z terenu miasta. Ogółem w badaniu wzięło udział 1203 przedsiębiorców poprzez udzielenie odpowiedzi na pytania zawarte w kwestionariuszu wywiadu.

Udział w badaniach umożliwił przedsiębiorcom reklamę swojej firmy w tworzonym w ramach projektu programie multimedialnym – mapa przedsiębiorczości. 1187 wyraziło chęć i zgodę na umieszczenie swoich danych w tworzonej bazie, która stanowi wykaz czynnych firm z terenu Rudy Śląskiej biorących udział w badaniach analizy trendów rozwojowych i prognozowania zmian przedsiębiorczości w mieście.

Wyniki badań pokazały sytuację rudzkich przedsiębiorców, w tym między innymi ich nastawienie do zmian, chęć zatrudnienia nowych pracowników w najbliższym roku oraz ich stosunek do osób bezrobotnych. Większość przedsiębiorców (64%) nie planuje zmian profilu firmy w najbliższym roku, natomiast 16% biorących udział w badaniach taką myśl rozważa. Istotna informacja dotyczyła zatrudnienia- prawie połowa badanych przedsiębiorców w ostatnim roku zatrudniła minimum jednego pracownika, a co czwarty planuje powiększenie kadry pracowniczej w ciągu najbliższego roku. Z grona osób bezrobotnych największym zainteresowaniem cieszyły się osoby do 25 roku życia, natomiast w najtrudniejszej sytuacji są osoby niepełnosprawne, ponadto pracodawcy podkreślali, że najistotniejszym i najczęstszym sposobem poszukiwania pracownika jest korzystanie z rekomendacji znajomych.

5. BADANIA JAKOŚCIOWE – „BURZA MÓZGÓW”

5.1. Charakterystyka próby badawczej

W dniu 10 maja 2011 roku w siedzibie Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej odbyło się spotkanie przedsiębiorców - tzw. „burza mózgów”, w której wzięło udział: 12 lokalnych pracodawców- 2 kobiety, 10 mężczyzn, posiadających już znaczne doświadczenie na rynku pracy, w ponad 90% reprezentujący rzemieślników, oraz przedstawiciele kadry kierowniczej Urzędu. Całość spotkania przeprowadził ekspert zewnętrzny - moderatorka - Pani Małgorzata Okularczyk, posiadająca doświadczenie w tego typu przedsięwzięciach, jak również doradztwie dla powstających podmiotów gospodarczych. Badania miały charakter anonimowy – najistotniejsze były uzyskane wypowiedzi. Osoby biorące udział w „burzy mózgów” wyraziły na to zgodę i zostały poinformowane o anonimowości i celu badań. Aby zebrać wszystkie komentarze, istotne wnioski i refleksje posłużono się dyktafonem, dzięki czemu cały przebieg spotkania został nagrany. Ponadto istotne elementy, takie jak problemy, czy możliwości rozwiązań zapisywano na kartkach papieru.

5.2. Bariery utrudniające rozwój przedsiębiorczości w mieście

Kilkugodzinna dyskusja w gronie przedsiębiorców oraz przedstawiciele kadry kierowniczej tutejszego Urzędu umożliwiła wskazanie zasadniczych cech miasta Ruda Śląska, barier utrudniających rozwój przedsiębiorczości w mieście, jak również możliwych do zastosowania rozwiązań.

Rudzcy przedsiębiorcy wskazali szereg barier skutecznie ograniczających ich rozwój. Wskazane czynniki dotyczyły trzech sfer: makro-, mezo-, jak i mikrootoczenia. Wykazano czynniki wpływające negatywnie na rozwój biznesu w mieście Ruda Śląska, a **dotyczące polityki na poziomie centralnym**:

- Niestabilność otoczenia prawnego - przejawiająca się w częstotliwości zmieniającego się prawodawstwa.
- Statyczna polityka społeczna – niedostosowana do turbulentnie zmieniających się warunków gospodarczych (przykładowo: niedostosowanie wysokości narzutów na wynagrodzenia odprowadzanych do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w stosunku do wysokości płacy minimalnej).

- Ograniczanie finansowania prowadzenia aktywnej polityki rynku pracy przez właściwe instytucje (przykładowo: radykalne cięcia w dotacjach na refundowanie kształcenia młodocianych, a także aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych).
- Dysfunkcyjny system edukacji zawodowej powodujący „nadprodukcję” potencjalnych pracowników w zawodach nadwyżkowych zamiast w zawodach deficytowych, tych pożądanych przez lokalny rynek pracy. Dominacja systemu nastawionego na wiedzę teoretyczną, a nie praktyczną.
- Prowadzenie polityki gospodarczej i rozwoju regionalnego na poziomie centralnym, nie zaś regionalnym. Powoduje to jej niedostosowanie do ograniczonych warunków panujących w poszczególnych miastach (diametralnie różne są warunki prowadzenia działalności gospodarczej, przeciętne płace, podaż zasobów ludzkich, dostępność do szkolnictwa wyższego, kapitału czy jednostek naukowo-badawczych w Rudzie Śląskiej, Katowicach, Warszawie czy Białymstoku). Tym samym **polityka powinna być zdecentralizowana** (prowadzona na poziomie co najmniej województw) idealnie skorelowana ze zdiagnozowanymi warunkami i potrzebami regionalnymi.

Najbliższe otoczenie przedsiębiorców, w największym stopniu kształtuje klimat gospodarczy rudzki przedsiębiorcom. Uczestnicy burzy mózgów stwierdzili, że problemem przedstawicieli sektora małych i średnich przedsiębiorstw jest brak klimatu sprzyjającego przedsiębiorczości w mieście. Przedsiębiorcy wskazywali inne, istotne bariery hamujące rozwój przedsiębiorczości, które wynikają z sytuacji lokalnego rynku:

- **BRAK WSPÓLPRACY SIECIOWEJ I PARTNERSKIEJ NA RZECZ POPRAWY WARUNKÓW BIZNESOWYCH W MIEŚCIE.**
- Poza działającym **Cechem Rzemiosł i Przedsiębiorczości** brak jest jakichkolwiek przejawów instytucjonalnej współpracy firm. **Nie ma organizacji zrzeszającej pracodawców, która mogłaby lobbować i prowadzić działania na rzecz poprawy sytuacji przedsiębiorców na forum lokalnym, regionalnym a nawet i międzynarodowym.** Taka organizacja mogłaby współpracować z instytucjami rynku pracy prezentując oczekiwania i potrzeby strony podażowej. Ułatwiona byłaby również współpraca

z sektorem edukacji i oświaty, ponieważ organizacja pracodawców prezentowałaby wspólny głos przedsiębiorców w kontekście kierunków kształcenia.

- **OGRANICZONY DOSTĘP DO KAPITAŁU, BĄDŹ JEGO WYSOKI KOSZT**
- Nie jest to niestety zjawisko odosobnione, a bariera ta należy do jednej z najczęściej wymienianych przez sektor małego biznesu w Polsce. Ubieganie się o współfinansowanie z Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej jest procesem **skomplikowanym, z którym przedsiębiorcy nie są w stanie poradzić sobie częstokroć samodzielnie. Nadmiar biurokracji, dogłębna kontrola i przedłużające się okresy w wypłacie transz finansowania** stanowią dodatkowy czynnik zniechęcający i utrudniający korzystanie z zewnętrznego finansowania.
- **BRAK W MIEŚCIE INSTYTUCJONALNEJ KOMPLEKSOWEJ OFERTY POMOCY NA ETAPIE WZROSTU I STABILNEGO ROZWOJU DLA PRZEDSIĘBIORCÓW**
- **Przedsiębiorcy potwierdzają obecność trzech instytucji otoczenia biznesu, ale wskazują, że w wielu obszarach ich oferta się dubluje - można w każdej z nich uzyskać wsparcie jedynie w początkowej fazie rozwoju firmy. Przedsiębiorcy widzą potrzebę systematycznego korzystania z doradztwa podatkowego, prawnego nawet jeżeli okres ich działalności przekracza kilka czy kilkanaście lat. Zmieniające się przepisy oraz wszechobecna biurokracja powoduje, że znaczną część czasu zmuszeni są poświęcać na działania okołobiznesowe, niezwiązane ściśle z działalnością produkcyjną, usługową bądź handlową. Ponadto mikro, małe i średnie firmy nie są w stanie uruchamiać dodatkowych etatów, bądź korzystać z odpłatnego doradztwa.**
- **SYSTEM EDUKACJI NASTAWIONY NA WIEDZĘ TEORETYCZNA – NIE ZAŚ PRAKTYCZNA.**
- Przedsiębiorcy uważają, że kwalifikacje absolwentów są niskie i niestety nieadekwatne do postępu technologicznego, a praktyki zawodowe (finansowane przez przedsiębiorców) traktowane są przez szkoły oraz praktykantów jako przysłowiowe „zło konieczne”.
- **BRAK WSPÓŁPRACY POMIĘDZY PRZEDSIĘBIORCAMI A SEKTOREM EDUKACJI ZAWODOWEJ.**

- W kontekście otwierania się kolejnych europejskich rynków pracy dla pracowników posiadających konkretny zawód (zagrożenie migracji zarobkowej) oraz braku prowadzenia promocji kształcenia zawodowego (przez pryzmat korzyści) **firmy prognozują, że ilość i jakość przyszłych pracowników będzie się pogarszać systematycznie.**

5.3. Szanse gospodarcze Rudy Śląskiej

W trakcie przeprowadzonej „burzy mózgów” nie wskazywano bezpośrednio na szanse rozwoju Rudy Śląskiej – starano się jednak wypracować pewne bariery, o których była mowa i konkretne rozwiązania. Z prowadzonych jednak wówczas rozważań wyłaniają się trzy podstawowe atuty, jakimi dysponuje miasto i jego mieszkańcy:

1. Położenie w centrum aglomeracji
2. Specyfika związana z kultem pracy na kopalni – co jednak może być szansą jak i barierą
3. Klimat otwartości i zaufania pomiędzy przedsiębiorcami – szczególnie skupionymi w swoich branżach.

Przedsiębiorcy podkreślali, że miasto Ruda Śląska znajduje się w „sercu aglomeracji górnośląskiej”, co ma decydujący wpływ na przedsiębiorczość miasta: stwarza możliwość **korzystania z jednego z najbardziej rozwiniętych systemów komunikacyjnych w Polsce** (gęsta sieć dróg dobrej jakości, bliskość autostrady i Drogowej Trasy Średnicowej), układ komunikacyjny powoduje, że wzrasta wartość terenów, gruntów i nieruchomości, co ma również wpływ na stawki podatków i opłat. Umieszczenie Rudy Śląskiej w obszarze konurbacji górnośląskiej sprawia, że **miasto to musi konkurować z dużymi ośrodkami gospodarczymi, takimi jak Katowice czy Gliwice. Głównie do tych miast napływają inwestycje i notują one największy wzrost, co wprost proporcjonalnie przekłada się na rosnące strumienie pieniędzy.** Z kolei Ruda Śląska, z uwagi na dogodną komunikację i relatywnie tańsze zaplecze mieszkaniowe, niejednokrotnie pełni jedynie rolę miejsca zamieszkania.

Podkreślano także, iż w świadomości wielu **mieszkańców dominuje „kult kopalni” jako najlepszego pracodawcy**, z następującymi konsekwencjami: niechęcią w stosunku do wykazywania się aktywnością w innych obszarach produkcji, usług czy handlu, roszczeniową postawą w stosunku do potencjalnych pracodawców i rynku

pracy bardzo często występującą już w najmłodszym pokoleniu (uczniowie szkół zawodowych, technicznych). W opinii pracodawców stawiają oni wysokie wymagania, wykazując minimum zainteresowania i chęci zaangażowania, co powoduje dysfunkcję systemu edukacji. Jednak pozytywną stroną takiego „kultu kopalni” może okazać się lojalność i uczciwość potencjalnych pracowników, którzy kierują się etosem pracy. Podkreślano, że to także kwestia ich właściwej selekcji, co nie jest łatwe bez fachowego wsparcia.

Uczestnicy „burzy mózgów” w sposób otwarty wypowiadali się na temat możliwości rozwoju przedsiębiorczości w Rudzie Śląskiej. Nie wahali się wypowiadać swoich obaw i niepewności. Istotnym elementem był fakt, że większość uczestników znała się i miała partnerskie, a nawet koleżeńskie relacje, co dodatkowo wzmacniało ich otwartość i chęć podejmowania wspólnej dyskusji.

5.4. Rozwiązania umożliwiające rozwój przedsiębiorczości

Głównym zadaniem uczestników burzy mózgów była próba wykreowania rozwiązań umożliwiających przełamywanie zdiagnozowanych barier.

Właśnie na **podstawie bardzo zaangażowanej dyskusji wysunąć można 10 złotych zasad**, których wdrożenie powinno ułatwić prowadzenie działalności gospodarczej rudzkim przedsiębiorcom sektora MSP. Istotnym jest podkreślenie świadomości tych zasad wśród lokalnych elit władzy.

10 ZŁOTYCH ZASAD

1. Władze lokalne tworzą klimat **gospodarczy przyjazny** dla małych i średnich przedsiębiorstw.
2. Samorząd i instytucje otoczenia biznesu **pomagają przedsiębiorcom wszechstronnie** i na każdym poziomie ich funkcjonowania na rynku.
3. **Wzajemna współpraca** sektora biznesu, instytucji rynku pracy i instytucji oświatowych pozwoli wykształcić wartościowych pracowników tzn. **zniwelować dysonans** pomiędzy ofertą edukacji i kształcenia zawodowego, a zapotrzebowaniem na zasoby ludzkie o określonych kwalifikacjach i kompetencjach zgłaszanych przez pracodawców.

4. Tylko wzajemna **współpraca przedsiębiorców** i otwarcie się na innych przyniesie wspólne korzyści.
5. Zwiększenie **dostępności do kapitału** – uruchomienie inteligentnych i efektywnych mechanizmów finansowania projektów rozwojowych firm.
6. Budowanie **świadomości i promocja postaw przedsiębiorczych** wśród młodych mieszkańców Rudy Śląskiej.
7. **Kapitał jest w ludziach** – małe i średnie przedsiębiorstwa potrzebują wykwalifikowanych i wykształconych pracowników.
8. **System wczesnego ostrzegania i elastyczność** instytucji oraz władz „wpływających” na warunki gospodarcze w regionie gwarantują odpowiednią reakcję na zmiany koniunkturalne.
9. **Mniej papieru, więcej Internetu**– biurokracja i administracja ograniczona do minimum, dokument w postaci cyfrowej.
10. Dialog, konsultacje społeczne i konsensus wszystkich interesariuszy to rozwój **miasta i konkurencyjności lokalnych firm.**

Przedsiębiorcy **wzajemnie uzupełniając, modyfikując i poszerzając swoje pomysły** wspólnie wypracowali możliwe do zastosowania rozwiązania.

ROZWIĄZANIA UMOŻLIWIAJĄCE ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI W MIEŚCIE

1. Uruchomienie **STREFY AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ MAŁEJ I ŚREDNIEJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI**
2. Powołanie **ORGANIZACJI ZRZESZAJĄCEJ PRACODAWCÓW W MIEŚCIE RUDA ŚLĄSKA**, która będzie aktywnie działać i lobbować na rzecz poprawy warunków prowadzenia biznesu, realizować projekty oraz reprezentować interesy przedsiębiorców na wszystkich możliwych polach aktywności: społeczno-gospodarczej, edukacyjno-oświatowej, czy informacyjno-promocyjnej.

3. **POWOŁANIE MIEJSKIEJ (SPOŁECZNEJ) RADY GOSPODARCZEJ PRZY PREZYDENCIE MIASTA** skupiającej przedsiębiorców zainteresowanych aktywną działalnością na rzecz miasta i rozwoju lokalnego biznesu, bądź **POWOŁANIE PRZEDSTAWICIELA DS. PRZEDSIĘBIORCÓW** przy Radzie Miasta, który reprezentowałby interesy przedsiębiorców na arenie miasta.
4. Uruchomienie (przy instytucji publicznej lub instytucji wspierania przedsiębiorczości) inicjatywy **ASYSTENTA PRZEDSIĘBIORCY** – specyficznego punktu obsługi przedsiębiorcy, swoistej **WSZECHNICY** w zakresie zasad prowadzenia działalności gospodarczej, w którym przedsiębiorcy będą mogli uzyskać bezpłatne porady dotyczące aspektów podatkowych, finansowo- księgowych, prawnych, administracyjnych, celnych, dostępnych środków zewnętrznych i innych według zapotrzebowania.
5. Cykliczna organizacja **FORÓW WYMIANY DOŚWIADCZEŃ, INFORMACJI**, weryfikacji pomysłów bądź rozpoznawania potrzeb wszystkich interesariuszy.
6. **ZSYNCHRONIZOWANIE STRATEGII DZIAŁANIA** funkcjonujących **instytucji otoczenia biznesu poprzez przypisanie im odpowiednich specjalizacji i katalogów oferowanego wsparcia**, tak by wspierały przedsiębiorców na całym etapie rozwoju, jednocześnie nie konkurując ze sobą i nie dublując swojej działalności na terenie Miasta Ruda Śląska.
7. Wprowadzenie **zasady CYKLICZNYCH (COROCZNYCH) KONSULTACJI**, w ramach których **pracodawcy** (bądź organizacja ich reprezentująca) w porozumieniu z **instytucjami rynku pracy** oraz **dyrektorzy szkół i nauczyciele** będą mogli wypracowywać nowe możliwości i propozycje aktualizacji programu kształcenia w określonych zawodach oraz w zakresie określonych kompetencji potrzebnych na lokalnym rynku.
8. W trakcie takich spotkań i konsultacji strony będą mogły podejmować decyzje o **REALIZACJI WSPÓLNYCH PROJEKTÓW**, organizacji dodatkowych staży i praktyk.
9. Wszechstronna **PROMOCJA EDUKACJI ZAWODOWEJ I JEJ KORZYŚCI** wśród mieszkańców Rudy Śląskiej z nastawieniem na najmłodsze pokolenie.

10. Podjęcie próby **OPRACOWANIA NARZĘDZIA SZYBKIEGO REAGOWANIA NA ZMIANY KONIUNKTURALNE** na podstawie grupy istotnych, powtarzających się syndromów pozwalających na uruchomienie przez władze i odpowiednie instytucje działań zapobiegawczych.

Wskazywane przez lokalnych przedsiębiorców propozycje rozwiązań umożliwiających rozwój przedsiębiorczości w mieście wymagają konkretnego i konsekwentnego przełożenia na rzeczywistość. Wdrożenie wskazanych rozwiązań będzie możliwe przy współpracy istotnych podmiotów funkcjonujących na lokalnym rynku. „Burza mózgów” miała być inspiracją do wypracowania propozycji, jednak wszystkie przedstawione rozwiązania łączą się z narzucającym się automatycznie pytaniem „jak to zrobić”. Podane przez przedsiębiorców propozycje powinny być dogłębnie przeanalizowane na poziomie decydentów lokalnych, którzy podejmując kolejne kroki zaspokoją oczekiwania przedsiębiorców. Podjęcie następnych działań o charakterze promocyjnym, edukacyjnym, organizacyjnym, doradczym czy też obejmującym wsparcie bezpośrednie osób prowadzących działalność gospodarczą dotyczy poziomu strategicznego podejmowania konkretnych decyzji odpowiednich instytucji.

Część publikacji poświęcona „Burzy mózgów” sporządzona została na podstawie raportu eksperta zewnętrznego moderującego dyskusję.

5.5. Najistotniejsze wnioski

Przedsiębiorcy uczestniczący w „burzy mózgów” wskazywali wiele możliwości rozwiązań dostrzeganych problemów. Spotkanie tej grupy było podstawą do kolejnych spotkań, umożliwiających wypracowanie konkretnych rozwiązań. Kilkugodzinna dyskusja w gronie przedsiębiorców i kadry PUP moderowana przez eksperta doprowadziła do ustalenia **10 złotych zasad**, których wdrożenie powinno ułatwić prowadzenie działalności gospodarczej rudzkim przedsiębiorcom sektora MSP. Dzięki twórczo prowadzonemu spotkaniu udało się także zaproponować 10 rozwiązań umożliwiających rozwój przedsiębiorczości w mieście. Dalszy etap operacjonalizacji działań zależeć będzie od świadomości i determinacji lokalnych elit władzy.

6. PODSUMOWANIE PROJEKTU BADAWCZEGO

Poniżej przedstawione zostaną istotne wnioski z przeprowadzonych poszczególnych etapów badań:

Wnioski z analizy dokumentów zastanych:

- Kryzys gospodarczy nie studzi zapałów młodych przedsiębiorców, których liczba wzrasta z roku na rok. W 2011 roku (do listopada) dokonano 902 wpisy do ewidencji działalności gospodarczej, a w roku poprzednim było ich 824, a w 2004 roku 765.
- Ponadto Powiatowy Urząd Pracy od kilku lat obserwuje stały wzrost zainteresowania zakładaniem własnej firmy oraz zwiększaniem liczby pracowników firm korzystających ze wsparcia jakie możemy zaoferować (zwiększenie liczby udzielanych dotacji z 59 w 2008 roku do 137 w 2010). Potwierdzeniem wysokiego zainteresowania jest ponadto zainteresowanie osób bezrobotnych udziałem w konsultacjach z pracownikiem tutejszego Urzędu z zakresu pozyskiwania środków na założenie i rozwój firmy.
- Istotna informacja dotyczy wysokiego procentu trwałości zakładanych firm przy wsparciu Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej. Ponad 73% firm założonych w latach 2004- 2009 wciąż istnieje.

Wnioski z badań kwestionariuszowych wśród lokalnych przedsiębiorców:

Chęć dokonywania zmian

- Zdecydowana większość rudzkich przedsiębiorców (64%) nie chce dokonywać większych zmian w profilu swojej działalności gospodarczej w najbliższym roku, natomiast 16% ankietowanych przedsiębiorców chce dokonać takiej zmiany, a aż 20% nie ma sprecyzowanego zdania. Informacja ta może świadczyć o wątpliwościach dotyczących ewentualnego dostosowania działalności własnej firmy do zmieniających się potrzeb i uwarunkowań rynku pracy.

Zatrudnienie

- 44% ankietowanych przedsiębiorców w ostatnim roku zatrudniło minimum 1 pracownika. Badania pokazują, że zatrudnionych zostało 1671 pracowników, a dominowały głównie dwa powody zatrudnienia

dotychczasowych pracowników: po pierwsze tworzenie nowych miejsc pracy, a po drugie fluktuacja pracowników (obie przyczyny na podobnym poziomie około 24%). Najczęściej zatrudniano sprzedawców/kasjerów, co wpisuje się w funkcjonujące trendy ogólnopolskie. Z monitoringu ogłoszeń rekrutacyjnych GazetaPraca.pl przedstawionego przez Gemius SA wynika, że w pierwszej połowie 2011 roku jedna czwarta wszystkich ofert dotyczyła stanowisk sprzedażowych. Na uwagę zasługuje fakt, że jedynie 21% pracodawców zatrudniło w ostatnim roku osoby zarejestrowane jako bezrobotne w Powiatowym Urzędzie Pracy w Rudzie Śląskiej, mimo dominującej pozytywnej opinii na temat chęci podejmowania przez tą grupę zatrudnienia.

Ocena osób bezrobotnych

- Pracodawcy potwierdzają, że osoby bezrobotne rzadko kontaktują się z nimi osobiście - ponad 50% ankietowanych wskazuje, że kontakt ten występuje rzadziej niż raz w miesiącu. Wśród najczęściej wskazywanych czynników utrudniających osobom bezrobotnym podjęcie pracy były trzy: mała aktywność w poszukiwaniu pracy, brak odpowiednich kwalifikacji oraz czerpanie korzyści z zasiłków, a tym samym niechęć do podjęcia pracy.
- Największą chęcią zatrudnienia, ze strony pracodawców, z grona osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, cieszą się osoby do 25 roku życia, choć z drugiej strony największa ilość negatywnych określeń ze strony pracodawców skierowana była właśnie w kierunku tej grupy. Natomiast najmniejszą chęć zatrudnienia, z grona osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, pracodawcy wykazują w kierunku osób niepełnosprawnych, co w znacznej mierze wynika z faktu, że 45% respondentów przyznaje się do braku odpowiedniej wiedzy z zakresu zatrudniania tych osób.
- Pracodawcy wykazali zainteresowanie zatrudnieniem osoby bezrobotnej, przy jednoczesnym wsparciu ze strony tutejszego urzędu. 51% pracodawców deklaruje chęć utworzenia nowego stanowiska pracy dla osoby bezrobotnej, a 23% pracodawców wyraża chęć zatrudnienia przeszkolonej osoby bezrobotnej. Najczęściej wskazywane przez pracodawców szkolenia związane były ze sprzedażą i obsługą kasy fiskalnej, co wynika z realnych potrzeb lokalnego rynku.

Zatrudnienie- perspektywy na najbliższy rok

- Co czwarty ankietowany planuje powiększenie kadry pracowników w kolejnym roku, przy minimalnym procencie pracodawców (1,57%) wskazujących konieczność dokonania zwolnień, ponadto 82% przedsiębiorców nie ma żadnych trudności w rekrutowaniu odpowiedniego specjalisty na lokalnym rynku, jedynie 10% dostrzega problem w znalezieniu właściwego pracownika. Pracodawcy podkreślają, że najczęstszym sposobem poszukiwania pracownika (56,77%) jest korzystanie z rekomendacji znajomych, jedynie 32% ankietowanych korzysta ze wsparcia rudzkiego urzędu podczas rekrutacji nowych pracowników, pozostali nie wykorzystują tej możliwości.
- Niestety wielu pracodawców nie korzysta (aż 50%) ze wsparcia Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej.

Wnioski z badań jakościowych – „burza mózgów”

- Pracodawcy dostrzegają wiele czynników utrudniających rozwój, wśród nich wskazują na brak współpracy sieciowej i partnerskiej na rzecz poprawy warunków biznesowych w mieście, natomiast szukają nowych rozwiązań pozwalających im na sprawne funkcjonowanie na rynku pracy. Podkreślają wiele możliwości i obszarów współpracy instytucji działających w zakresie polityki społecznej miasta. Przedsiębiorcy uczestniczący w „burzy mózgów” podkreślali konieczność uczestnictwa w planowaniu programu szkoleń organizowanych dla potencjalnych pracowników, podkreślali oni realną potrzebę wskazania oczekiwania wobec przyszłych pracowników. Takie rozwiązanie umożliwi wyszkolenie poszukiwanej kadry spełniającej oczekiwania pracodawcy, a tym samym mającej największe szanse zaistnienia na rynku pracy.

Przedstawiony raport może stanowić ważną inspirację wpływającą na kształt polityki społecznej w mieście poprzez aktywność wszystkich uczestników tego życia począwszy od osób bezrobotnych, poprzez pracodawców i wszelkie instytucje mające realny wpływ na rozwój przedsiębiorczości w mieście.

Realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Rudzie Śląskiej badania w ramach projektu „A po burzy...

- naprzeciw nowym trendom” (Poddziałanie 8.1.2 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki) miały na celu:

1. Analizę przedsiębiorczości w mieście Ruda Śląska
2. Diagnozę trendów pojawiających się na rynku, związanych z:
 - zapotrzebowaniem na pracowników, ze szczególnym uwzględnieniem ich kompetencji zawodowych,
 - możliwościami rozwoju przedsiębiorczości,
 - rolę podmiotów polityki społecznej miasta, w tym Powiatowego Urzędu Pracy.

Zastosowana metodologia przyczyniła się do kompleksowego podejścia do tematu przedsiębiorczości w mieście i umożliwiła zrealizowanie postawionych celów.

Wyniki badań pozwoliły wskazać trzy zasadnicze czynniki kształtujące przedsiębiorczość i wpływające na trendy w tym zakresie, a są to:

- zapotrzebowanie na kadrę, której kompetencje są odpowiedzią na oczekiwania rynku pracy,
- konieczność instytucjonalnego wsparcia między innymi w zakresie dostarczenia wiedzy i informacji umożliwiających zastosowanie optymalnych, innowacyjnych rozwiązań bieżących trudności przedsiębiorców,
- współpraca wszystkich partnerów życia społecznego, wpływająca na odpowiednie wykorzystanie zasobów, w tym kapitału ludzkiego umożliwiającego rozwój firmy.

Wyżej wymienione czynniki wzajemnie się przenikają i determinują lokalny rynek, a ich odpowiedni kierunek przyczynia się do rozwoju przedsiębiorczości i sukcesu wszystkich podmiotów rynku pracy.

Powiatowy Urząd Pracy w jednym z planowanych do realizacji projektów zastosował opracowane rozwiązania - skonstruowanie programu szkolenia przy współpracy: pracodawców, jednostek szkoleniowych oraz doświadczonych pracowników urzędu.

Konieczność zastosowania odpowiednich działań umożliwiających rozwój przedsiębiorczości widzą nie tylko sami przedsiębiorcy, ale również władze miasta podejmując pierwsze kroki w organizacji Rady Gospodarczej Miasta.

Kapitał ludzki i finansowy, to dwa podstawowe czynniki wpływające na rozwój przedsiębiorczości i szeroko pojętej innowacyjności, które z kolei w istotny sposób oddziałują na wszystkie dziedziny życia społecznego i gospodarkę, z szczególnym uwzględnieniem sfery edukacyjnej.

Oddany w Państwa ręce raport zawiera wiele rozwiązań, tych wskazanych przez przedstawicieli przedsiębiorców, ale również przez Powiatowy Urząd Pracy w Rudzie Śląskiej jako instytucji posiadającej konkretne instrumenty wspierające, które nie są jeszcze w pełni wykorzystywane przez pracodawców.

7. PROGNOZY I REKOMENDACJE DZIAŁAŃ

Przedstawiony raport został przygotowany z intencją najrzetelniejszego przedstawienia istotnych wyników prowadzonego projektu zakładającego analizę przedsiębiorczości w Rudzie Śląskiej pt. „A po burzy... - naprzeciw nowym trendom” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej - Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Poddziałania 8.1.2 PO KL.

Celem tej części raportu będzie przedstawienie pewnych prognoz i wskazanie określonych rekomendacji, które wynikają z badań i działań, jakie były podejmowane w przedstawionym projekcie. Obejmować będą uwagi merytoryczne oraz praktyczne dotyczące podobnych projektów w przyszłości oraz działań, które mogłyby być realizowane w zakresie kompetencji określonych instytucji.

W pierwszej części raportu przedstawiono główne cele, jakie przyswiecały realizacji projektu „A po burzy... - naprzeciw nowym trendom”. Bezpośrednie wsparcie osób bezrobotnych połączone z podejściem badawczym dotyczącym trendów rozwojowych i możliwości wprowadzania zmian w zakresie przedsiębiorczości w mieście Ruda Śląska – świadczą o tym, że projekt został dobrze przygotowany. Połączenie praktycznego podejścia z elementami dalekowzrocznie kierowanych działań, przy wsparciu innych instytucji podejmujących konieczne decyzje, z pewnością może przynieść bardzo korzystne zmiany. 3 – osobowe zespoły pracowników rudzkiego urzędu wspierające 10 - 12 osobowe zespoły uczestników projektu, dały bardzo dobre efekty. Taki model pracy zastosowany w rudzkim urzędzie może być z pewnością kontynuowany, a nawet naśladowany w innych urzędach, jako możliwość na osiągnięcie coraz wyższej efektywności zatrudnieniowej.

W części omawiającej założenia projektu omówiono także główne cele i elementy planowanych badań. Przedstawione cele miały wspierać programowe działania i wzmocnić efekty już prowadzonych.

Rozdział drugi w czytelny sposób przedstawia stosowane metody, techniki i narzędzia badawcze oraz porządkuje dane na temat zakresów przeprowadzanych badań. Zastosowanie trzech metod badawczych – tak bardzo różnorodnych w swojej istocie – świadczy o świadomości specjalistów PUP o skomplikowanej naturze zjawisk społecznych, jakimi są bezrobocie i przedsiębiorczość.

Najistotniejsze wnioski dotyczące analizy dokumentów udostępnionych przez Urząd Miasta oraz będących w posiadaniu PUP sprowadzają się do stwierdzenia, że mimo obserwowanego od dłuższego czasu kryzysu, zapal rudzkich przedsiębiorców nie stygnie. Mieszkańcy miasta zakładają nowe firmy i te działania mają tendencję wzrostową. Jest to element dość charakterystyczny, szczególnie, biorąc pod uwagę jednoczesny stały wzrost zainteresowania zakładaniem własnej firmy przez osoby bezrobotne. Dodatkowo dużym zainteresowaniem cieszą się konsultacje prowadzone przez PUP w zakresie pozyskiwania środków unijnych na rozwój firmy. Tego typu działania podejmowane przez PUP należą do tych, które powinny być w pierwszej kolejności kontynuowane. Dodatkowo przekonującym argumentem jest fakt, że $\frac{3}{4}$ firm zakładanych w latach 2004-2009 przetrwało na rynku. Nie można pominąć wzrastającej liczby firm, które zawieszają swoją działalność – jednak przy całej świadomości następstw światowego kryzysu – należy podkreślić, że jednak proporcje świadczą na korzyść przedsiębiorczości Rudzian.

W badaniach analizowano odpowiedzi respondentów dotyczące planów firm na najbliższy rok, oceny roku poprzedniego, opinii na temat osób bezrobotnych oraz postrzegania Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej jako istotnego podmiotu rynku pracy. Mimo, że spora część przedsiębiorców nie planuje poszerzania profilu działalności swojej firmy to jednak trzeba podkreślić, że około 36% ma taki zamiar lub się waha. To prawdopodobnie jest ta część, która gotowa jest na podjęcie ryzyka i to tej części należy stworzyć jak najkorzystniejsze warunki. Kontynuacja działań prowadzonych przez PUP jest zatem w pełni uzasadniona. Sam ich fakt powinien zostać odpowiednio nagłośniony wśród przedsiębiorców. Blisko 45% badanych pracodawców zatrudniło w ostatnim roku przynajmniej 1 pracownika, co jest dowodem na znaczną dynamikę zatrudnienia, mimo, że ponad połowa nie zatrudniła nikogo. Analizie poddano także strukturę zawodową zatrudnianych pracowników. Poza kilkoma wyjątkami nie ma tam niestety zawodów kojarzonych z „inteligentnymi miejscami pracy” co jest dowodem na to, że w mieście rozwija się raczej drobna wytwórczość i handel. Wynika z tego refleksja ogólniejszej natury – jesteśmy na etapie poszukiwania wykwalifikowanych robotników, sprzedawców i różnego rodzaju specjalistów. Innowacje zdają się być kolejnym etapem rozwoju, ponieważ zaczynają się pojawiać inwestorzy tworzący miejsca pracy wymagające specjalistycznej wiedzy i stosujący innowacyjne technologie.

Dość niepokojącym sygnałem jest fakt, że blisko 70% pracodawców w ostatnim roku nie zatrudniło osoby bezrobotnej. Niewykorzystany potencjał wiąże się z ich negatywną opinią o tego typu osobach. Po oddzieleniu „politycznie poprawnych” odpowiedzi od innych, które stały z nimi w sprzeczności, okazało się, że jednak pracodawcy uważają w znacznej części, że bezrobotni są zbyt mało aktywni w poszukiwaniu pracy, zbyt rzadko się u nich pojawiają, czerpią korzyści z zasiłków i dlatego nie są zainteresowani zmianą swojej sytuacji. Będące w dyspozycji PUP instrumenty wspierające osoby bezrobotne powinny stanowić część szerszego podejścia, w którym będzie tworzony pozytywny wizerunek osoby bezrobotnej na nowo, aktywnie kształtującej swoją karierę zawodową. W grupie bezrobotnych szczególną pod tym względem uwagą powinny być objęte osoby, będące w najgorszym położeniu – czyli najstarsi i niepełnosprawni. Rozpowszechnienie wiedzy na temat korzyści, wynikających z zatrudnienia takich bezrobotnych, powinno być myślą przewodnią zaplanowanych programów popularyzujących takie działania. Odwołanie się do modnej wśród pracodawców koncepcji społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw (CSR) mogłoby być dobrym rozwiązaniem.

Zastanawiającym jest, że pracodawcy w znacznej większości twierdzą, że nie ma problemów ze znalezieniem specjalistów. Można byłoby zadać pytanie skoro jest tak dobrze, to dlaczego jest tak źle. Dlaczego tak niewielu zatrudnia osoby bezrobotne i tylko nieliczni mają plany rozwijania swoich firm? Wydaje się, że odpowiedzi należy szukać na poziomie decyzji strategicznych dotyczących rozwoju całego miasta. W niełatwych czasach kryzysu trudno zdecydować się, by postawić wszystko na jedną kartę – w tym przypadku na jedną dominującą gałąź przemysłu. Przykłady innych miast pokazują jednak, że już kilka głównych kierunków rozwoju wraz z wyraźnym wsparciem zaplecza kulturalno – rozrywkowego jest pewną alternatywą.

Współpraca pracodawców z PUP w sferze deklaratywnej wygląda całkiem nieźle. Jednakże z innych wypowiedzi wynika, że poszukują oni pracowników głównie poprzez rekomendacje znajomych. Sami bezrobotni także narzekają, że jest to dla nich jedyna możliwa droga znalezienia pracy. Jest to wyraz dominującego braku zaufania, co zresztą jest charakterystyczne dla większości społeczeństwa polskiego. Niezwykle skromne zaangażowanie pracodawców w kontakty z uczelniami, Gminnymi Centrami Informacji, biurami pośrednictwa pracy, agencjami pracy świadczy także o ich słabej postawie obywatelskiej i zaangażowaniu w życie organizacji pozarządowych. Z otrzymanych danych wynika, że prawie 1/3 nie jest zdecydowana na kontakt z PUP w sprawie

kontakty z pośrednikiem pracy, który miałby pomóc w doborze pracownika lub rozwoju firmy. Blisko połowa aktualnie nie współpracuje z PUP.

Piąta część raportu – obejmująca wyniki z „burzy mózgów” – zawiera, oprócz koniecznej charakterystyki osób biorących udział w badaniu – omówienie najistotniejszych barier funkcjonowania przedsiębiorczości w mieście, szans na dalszy rozwój oraz zaproponowanych rozwiązań, wypracowanych przez przedsiębiorców na tym spotkaniu. Główne problemy, z jakimi borykają się rudzcy przedsiębiorcy mają charakter barier na poziomie centralnym. Uwagi jakie szczegółowo przedstawiono sprowadzają się do zasadniczej wskazówki – potrzeba zaangażowania wielu aktorów życia społeczno-gospodarczego, by politycy zechcieli wprowadzić odpowiednie zmiany. Wynikiem „burzy mózgów” jest opracowana lista barier, które są głównymi ich bolączkami i słabymi punktami. Uderzający jest fakt, że wśród szans na rozwój miasta przedsiębiorcy wymienili przede wszystkim jego atrakcyjne położenie, specyfikę związaną z górnictwem przeszłością oraz klimat zaufania panujący wewnątrz branż. Są to zbyt mało oczywiste fakty, by stały się one kotwicami dla dynamicznie rozwijającego się miasta. Przy odpowiednim ich uwypukleniu i koniecznym wsparciu mogłyby stać się poważnymi atutami, ale same w sobie nie są wystarczające. Uczestnicy burzy mózgów widzą szanse również w: połączeniu edukacji z biznesem oraz większym wykorzystaniu przez przedsiębiorców środków unijnych. Opracowanie 10 zasad ułatwiających prowadzenie działalności gospodarczej oraz wdrożenie 10 proponowanych rozwiązań może napawać optymizmem. Pojawia się jednak zasadnicze pytanie jak to zrobić. Głównym celem omawianego projektu było wskazanie pewnych ścieżek. Na etapie końcowych wniosków osoby reprezentujące odpowiednie instytucje muszą przejąć na siebie odpowiedzialność. Autorzy raportu wskazują na gotowość działania w sferze kompetencji, jakie reprezentuje PUP.

Oprócz wielu konkretnych danych raport przynosi jedną zasadniczą konkluzję – konieczne jest zespolenie wszystkich sił – głównie władz lokalnych, odpowiednich instytucji kreowania polityki społecznej, a także samorządu gospodarczego i indywidualnych przedsiębiorców wokół wspólnej idei. Ta zasadnicza myśl nazywana jest często po prostu misją. Z wielu naukowych opracowań dla menedżerów wynika, że misja musi być krótka, zwięzła i łatwa do zapamiętania dla każdego. Nie powinna być wyłącznie deklaracyjna i bez pokrycia w działaniach. To na jej podstawie powinny być tworzone strategie miasta, urzędów a nawet pojedynczych

przedsiębiorstw. Zbudowanie misji na takim poziomie ogólności, by zawierała w sobie głębię obejmującą interesy tak wielu podmiotów nie jest łatwe. Wyjściem pozostaje wzmacnianie kontaktów ze śląskimi uczelniami, co także może przynieść korzyści na innych polach i dać impuls do dalszego rozwoju.

Dr Małgorzata Suchacka
Instytut Socjologii
Zakład Socjologii Rozwoju
Uniwersytet Śląski

8. ANEKSY

Aneks 1 - Spis tabel i wykresów

Tabela 1: Wykaz nowych miejsc pracy tworzonych w latach 2008 – 2010.....	14
Tabela 2: Liczba zaewidencjonowanych przedsiębiorców w Rudzie Śląskiej w latach 2000 – 2010.....	15
Tabela 3: Ewidencja działalności gospodarczej na przestrzeni lat: 2000 – 2010.....	16
Tabela 4: Korzystanie z prawa do zawieszenia działalności gospodarczej.....	17
Tabela 5: Forma prawna badanych firm.....	19
Tabela 6: Czas funkcjonowania firm na rynku.....	20
Tabela 7: Zestawienie nowozatrudnionych w okresie ostatnich 12 miesięcy.....	23
Tabela 8: Zestawienie nowozatrudnionych w okresie ostatnich 12 miesięcy pod względem zawodów.....	24
Tabela 9: Czynniki utrudniające bezrobotnemu podjęcie pracy – zdaniem ankietowanych pracodawców.....	26
Tabela 10: Zainteresowanie zatrudnianiem osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy przy wsparciu finansowym tutejszego urzędu.....	28
Tabela 11: Sposoby poszukiwania nowych, potrzebnych pracowników.....	35
Wykres 1: Firmy powstałe w latach 2004 – 2009 przy wsparciu Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej.....	14
Wykres 2: Podział firm ze względu na ilość zatrudnionych w ramach umowy o pracę.....	21
Wykres 3: Przewidywania dotyczące rozszerzenia (zmiany) profilu działalności firmy w najbliższym roku.....	21
Wykres 4: Zatrudnienie w ostatnich 12 miesiącach.....	22
Wykres 5: Obecność osób bezrobotnych wśród nowozatrudnionych.....	25
Wykres 6: Częstotliwość kontaktowania się osób bezrobotnych z pracodawcą.....	27

Wykres 7: Zainteresowanie utworzeniem stanowiska pracy dla osoby bezrobotnej przy jednoczesnej refundacji kosztów.....	31
Wykres 8: Deklaracje zatrudnienia osób bezrobotnych po odpowiednim przeszkoleniu finansowanym.....	32
Wykres 9: Planowane w najbliższym roku zmiany kadrowe.....	33
Wykres 10: Możliwości znalezienia specjalistów na lokalnym rynku.....	34
Wykres 11: Potrzeba kontaktu z pośrednikiem pracy pracującym w terenie.....	36
Wykres 12: Korzystanie przez przedsiębiorców z usług Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej.....	37

Aneks 2 - Spis analizowanych dokumentów zastanych

1. Zestawienie liczby zakładanych firm na przestrzeni lat: 2008-2010, przy wsparciu Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej (opracowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Rudzie Śląskiej- Dział Rozwoju Zasobów Ludzkich)
2. Zestawienie liczby tworzonych stanowisk pracy na przestrzeni lat: 2008-2010, przy wsparciu Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej (opracowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Rudzie Śląskiej- Dział Rozwoju Zasobów Ludzkich)
3. Wykaz działalności gospodarczych w Rudzie Śląskiej w latach 1989-XI.2010 (opracowany przez Urząd Miasta Ruda Śląska- Referat Ewidencji Działalności Gospodarczej)

Aneks 3 – Kwestionariusz wywiadu z przedsiębiorcami

Projekt „A po burzy... - naprzeciw nowym trendom”

współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Szanowni Państwo,

Celem badań rynku pracy, prowadzonych aktualnie przez Powiatowy Urząd Pracy w Rudzie Śląskiej, jest dokonanie analizy trendów rozwojowych i prognozowania zmian przedsiębiorczości w mieście oraz sporządzenie mapy przedsiębiorczości. Powiatowy Urząd Pracy w Rudzie Śląskiej prosi zatem o podanie cennych informacji m.in. na temat potrzeb zatrudnieniowych nowych kadr i wymagań zawodowych, jakie występują w Państwa firmie w celu dokonania analizy.

Badania są realizowane w ramach projektu „A po burzy...-naprzeciw nowym trendom” finansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wyniki badań będą cennym źródłem informacji umożliwiającym stworzenie mapy przedsiębiorczości - bazy danych rudzkich firm, jak również zdiagnozowanie potrzeb i możliwości rozwoju rudzkiej przedsiębiorczości.

Dziękujemy za współpracę i zrozumienie naszych działań. Wyniki badań zostaną opublikowane w formie książki oraz udostępnione na stronie internetowej Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej. Natomiast mapa przedsiębiorczości będzie funkcjonowała w postaci programu multimedialnego dostępnego na naszej stronie internetowej, co z pewnością będzie stanowiło doskonałą reklamę dla Państwa firmy.

W razie jakichkolwiek pytań, bądź wątpliwości z Państwa strony – Dyrekcja Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej oraz jego pracownicy pozostaje do Państwa dyspozycji.

Dziękujemy za współpracę i zrozumienie.

Dyrekcja i pracownicy
Powiatowego Urzędu Pracy
w Rudzie Śląskiej

Naprzeciw nowym trendom- analiza przedsiębiorczości w Rudzie Śląskiej
RAPORT Z BADAŃ

Kwestionariusz wywiadu

1	Czy w najbliższym roku przewiduje Pani/ Pan rozszerzenie (ewentualnie zmianę) profilu działalności firmy? (prosimy zaznaczyć jedną odpowiedź)		
	<ul style="list-style-type: none"> • tak (na jaką) 	<ul style="list-style-type: none"> • nie 	c) trudno powiedzieć
2	Czy w okresie ostatnich 12 miesięcy Państwa firma zatrudniła pracownika? (prosimy zaznaczyć jedną odpowiedź)		
	<ul style="list-style-type: none"> • tak <p>- ile osób</p> <p>- w jakich zawodach</p> <p>- z jakiego powodu</p> <p>1. nowe miejsca pracy,</p> <p>2. braki kadrowe wynikające z fluktuacji personelu</p> <p>3. inne (jakie?)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • nie 	c) nie wiem
3	Czy wśród ww. zatrudnionych w Państwa firmie były osoby bezrobotne zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Rudzie Śląskiej? (prosimy zaznaczyć jedną odpowiedź)		
	<ul style="list-style-type: none"> • tak 	<ul style="list-style-type: none"> • nie 	<ul style="list-style-type: none"> • trudno powiedzieć
4	Czy Pani/ Pana zdaniem bezrobotni chcą podjąć pracę? (prosimy zaznaczyć jedną odpowiedź)		
	<ul style="list-style-type: none"> • zdecydowanie tak • raczej tak • raczej nie • zdecydowanie nie • trudno powiedzieć <p>f. inne (jakie?).....</p>		
5	Jakie czynniki Pani/ Pana zdaniem najczęściej utrudniają bezrobotnemu podjęcie pracy? (prosimy zaznaczyć maksymalnie trzy odpowiedzi)		
	<ul style="list-style-type: none"> • mała aktywność w poszukiwaniu pracy • brak odpowiednich kwalifikacji • wiek • brak ofert pracy na rynku • zbyt duże wymagania pracodawców 		

Naprzeciw nowym trendom- analiza przedsiębiorczości w Rudzie Śląskiej
RAPORT Z BADAŃ

	<ul style="list-style-type: none"> • zły stan zdrowia • niechęć pracodawców do zatrudniania bezrobotnych • bezrobotni nauczyli się żyć z zasiłków i nie chcą podjąć pracy • brak umiejętności nawiązywania kontaktów z pracodawcami • inne (jakie?).....
6	<p>Jak często kontaktują się z Państwem bezrobotni poszukujący zatrudnienia? <i>(prosimy zaznaczyć jedną odpowiedź)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • codziennie • 2 – 3 razy w tygodniu • mniej więcej raz w tygodniu • 2 – 3 razy w miesiącu • rzadziej niż raz w miesiącu • w ogóle się nie kontaktują
7	<p>Czy przy wsparciu finansowym Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej byłoby Państwo zainteresowani przyjęciem do swojej firmy osób z niżej wymienionych grup: <i>(prosimy zaznaczyć jedną odpowiedź przy każdym podpunkcie)</i></p> <p>1. bezrobotni do 25-go roku życia - tak - nie (dlaczego)</p> <p>2. bezrobotni długotrwale (powyżej 12 m-cy) - tak - nie (dlaczego)</p> <p>3. bezrobotni pow. 50-go roku życia - tak - nie (dlaczego)</p> <p>4. bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych - tak - nie (dlaczego)</p> <p>5. bezrobotni samotnie wychowujący dziecko do 18-go roku życia - tak - nie (dlaczego)</p> <p>6. bezrobotni niepełnosprawni - tak - nie (dlaczego)</p> <p>- Czy wiedzą Państwo jakie są prawa i obowiązki wynikające z zatrudnienia osób niepełnosprawnych?</p>

Naprzeciw nowym trendom- analiza przedsiębiorczości w Rudzie Śląskiej
RAPORT Z BADAŃ

	<p>.....</p>					
	<p>2. nie</p> <p>Dlaczego nie korzystają Państwo z usług Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej?</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>					
	<p>3. trudno powiedzieć</p>					
11	<p>Czy widzi Pani/ Pan potrzebę kontaktu z pośrednikiem pracy Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej pracującym w terenie i informującym pracodawców o formach współpracy z urzędem pracy? <i>(prosimy zaznaczyć jedną odpowiedź)</i></p> <p>1. tak</p> <p>2. nie, wolę przyjść do PUP Ruda Śląska osobiście i zasięgnąć informacji</p> <p>3. w ogóle nie widzę potrzeby kontaktu z pośrednikiem pracy</p> <p>4. trudno powiedzieć</p>					
12	<p>Czy planujecie Państwo zmianę liczby zatrudnionych pracowników w najbliższym roku? <i>(prosimy zaznaczyć jedną odpowiedź)</i></p> <p>• tak, planujemy <u>zwiększenie</u> zatrudnionego personelu - w jakich zawodach i specjalnościach i ilu ?</p> <p>• tak, planujemy <u>zmniejszenie</u> zatrudnionego personelu - w jakich zawodach i specjalnościach i ilu ?</p> <p>• nie, <u>nie planujemy zmiany</u> ilości zatrudnionych</p> <p>• trudno powiedzieć</p>					
13	<p>Czy Państwa firma poszukuje specjalisty o kwalifikacjach, których nie ma lub trudno spotkać na rudzkim rynku pracy? <i>(prosimy zaznaczyć jedną odpowiedź)</i></p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 33%; vertical-align: top;"> <p>• tak (kogo?)</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> </td> <td style="width: 33%; vertical-align: top;"> <p>• nie</p> </td> <td style="width: 33%; vertical-align: top;"> <p>c. trudno powiedzieć</p> </td> </tr> </table>			<p>• tak (kogo?)</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>• nie</p>	<p>c. trudno powiedzieć</p>
<p>• tak (kogo?)</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>• nie</p>	<p>c. trudno powiedzieć</p>				

Naprzeciw nowym trendom- analiza przedsiębiorczości w Rudzie Śląskiej
RAPORT Z BADAŃ

14	<p>W jaki sposób poszukujecie Państwo nowych, potrzebnych Państwa firmie pracowników? <i>(prosimy zaznaczyć maksymalnie trzy odpowiedzi)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • poprzez zamieszczanie ogłoszeń w prasie • korzystając z pomocy Powiatowego Urzędu Pracy • korzystając z rekomendacji znajomych • poprzez zamieszczanie ogłoszeń w Internecie • poprzez werbunek na uczelniach (np. Biura Karier) • poprzez uczestnictwo w Targach Pracy • korzystając z pomocy prywatnych biur pośrednictwa pracy • korzystając z pomocy Gminnych Centrów Informacji • inne (jakie?).....
15	<p>Jakie umiejętności, uprawnienia, ukończone kursy powinni posiadać kandydaci ubiegający się o pracę w Państwa firmie? <i>(prosimy je opisać)</i></p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
16	<p>Jak Pani/ Pan ocenia ogólne warunki prowadzenia działalności gospodarczej w Rudzie Śląskiej?</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
17	<p>Jakiej pomocy oczekuje Pani/ Pana firma od Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej?</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
18	<p>Jaki sposób komunikacji będzie dla Pani/ Pana najlepszy?</p> <p><i>(prosimy zaznaczyć jedną odpowiedź)</i></p> <p>1. telefoniczny (proszę o podanie numeru).....</p> <p>2. mailowy (proszę o podanie adresu).....</p> <p>3. osobisty</p>

Naprzeciw nowym trendom- analiza przedsiębiorczości w Rudzie Śląskiej
RAPORT Z BADAŃ

19	Proszę wskazać osobę do komunikacji
----	-------------------------------------

**DZIĘKUJEMY ZA UDZIAŁ W BADANIU I UDZIELENIE ODPOWIEDZI
 NA NASZĄ ANKIETĘ**

Data przeprowadzenia wywiadu.....

Imię i nazwisko ankietera.....

Ewentualne uwagi o przebiegu wywiadu

Metryczka istotna dla utworzenia mapy przedsiębiorczości

Nazwa:

Adres (do udostępnienia na mapie przedsiębiorczości):

- ulica
- dzielnica i kod pocztowy
- telefon
- e-mail
- strona www

Branża:

Lp.	Grupy działalności
1.	Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo
2.	Rybołówstwo i rybactwo
3.	Górnictwo i kopalnictwo surowców energetycznych
4.	Górnictwo i kopalnictwo surowców innych niż energetyczne
5.	Produkcja artykułów spożywczych, napojów i wyrobów tytoniowych
6.	Produkcja wyrobów włókienniczych i odzieży
7.	Produkcja skór wyprawionych i wyrobów ze skór wyprawionych
8.	Produkcja drewna i wyrobów z drewna
9.	Produkcja masy włóknistej, papieru oraz wyrobów z papieru, działalność publikacyjna i poligraficzna
10.	Wytwarzanie koksu i produktów rafinacji ropy naftowej i paliw jądrowych
11.	Produkcja wyrobów chemicznych
12.	Produkcja wyrobów gumowych i z tworzyw sztucznych
13.	Produkcja wyrobów z surowców niemetalicznych pozostałych
14.	Produkcja metali i wyrobów z metali
15.	Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana
16.	Produkcja urządzeń elektrycznych i optycznych
17.	Produkcja sprzętu transportowego
18.	Produkcja, gdzie indziej niesklasyfikowana
19.	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę
20.	Budownictwo
21.	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów mechanicznych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego

Naprzeciw nowym trendom- analiza przedsiębiorczości w Rudzie Śląskiej
RAPORT Z BADAŃ

22.	Hotele i restauracje	
23.	Transport, gospodarka magazynowa i łączność	
24.	Pośrednictwo finansowe	
25.	Obsługa nieruchomości, wynajem, nauka i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	
26.	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenie społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne, organizacje i zespoły eksterytorialne	
27.	Edukacja	
28.	Ochrona zdrowia i opieka społeczna	
29.	Pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna	
30.	Inna (jaka?)	

NIP:

REGON:

Forma prawna firmy

- a. osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą
- b. spółka z o.o.
- c. spółka jawna
- d. spółka akcyjna
- e. spółka cywilna
- f. jednostka budżetowa
- g. spółdzielnia
- h. inna (jaka?).....

Ile lat firma funkcjonuje na rynku

Liczba zatrudnionych osób w Państwa firmie:

- a. na umowę o pracę.....
- b. na podstawie innych umów.....

Opis firmy (istotne informacje, dla reklamy):

Wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych zawartych w dokumentacji Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej na potrzeby realizacji programu, zgodnie z ustawą o ochronie danych osobowych (tekst jedn. z 2002r., Dz. U. nr 101 poz. 926 z póź. zm.).

.....
 (data)

.....
 (podpis)

Aneks 4 – Dyspozycje do „Burzy mózgów”

CEL:	prognozowanie kierunków i możliwości rozwoju przedsiębiorczości w mieście Ruda Śląska
MIEJSCE:	siedziba PUP w Rudzie Śląskiej
REKWIZYTY:	dyktafon, tablica biała do zapisywania wniosków
LICZBA OSÓB:	12
MODERATORKA:	Małgorzata Okularczyk
OBSERWATORZY:	Dyrekcja i kierownicy Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej oraz koordynator projektu

PORUSZANE ZAGADNIENIA:

1. Oczekiwane kierunki rozwoju przedsiębiorczości w Rudzie Śląskiej
 - Ocena ogólna
 - Na przykładzie własnej firmy (rozwój, stagnacja, regres)
2. Podstawowe problemy i bariery utrudniające rozwój przedsiębiorczości w mieście
 - W sferze makro-, mezo- i mikro- otoczenia
 - Rodzaje ograniczeń (współpraca, kapitał, wsparcie instytucjonalne, edukacja)
3. Klimat przedsiębiorczości w mieście
 - Ocena stanu obecnego (wady i zalety, szanse Rudy Śląskiej)
 - Oczekiwania i wskazywane braki
4. Instytucje otoczenia biznesu
 - Ocena stanu ich funkcjonowania
 - Zapotrzebowanie na nowe kierunki działań
5. Infrastruktura w mieście
 - Umożliwiająca rozwój przedsiębiorczości
 - Nie dostosowana do rozwoju przedsiębiorczości
6. Podsumowanie – wypracowanie wniosków
 - Wypracowanie zasad i rozwiązań zdiagnozowanych barier.